T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDAN BEKLENTİLERİNİN VE BU BEKLENTİLERİNİN KARŞILANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ (AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİLPEREN ÖZCAN KOÇAK

DANIŞMAN
DOÇ.DR. HATİCE GÖZDE ERTÜRK KARA

AKSARAY 2020

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDAN BEKLENTİLERİNİN VE BU BEKLENTİLERİNİN KARŞILANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ (AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİLPEREN ÖZCAN KOÇAK

DANIŞMAN
DOÇ.DR. HATİCE GÖZDE ERTÜRK KARA

AKSARAY 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren otuz altı (36) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Nilperen

Soyadı : Özcan Koçak

Bölümü : Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundan Beklentilerinin ve Bu Beklentilerinin Karşılanma Durumunun İncelenmesi (Aksaray İli Örneği)

İngilizce Adı: The Examination of Parents' Expectations from Early Childhood Education Institutions and the Institutions' Level of Meeting these Expectations (Sample of Aksaray Province)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Nilperen ÖZCAN KOÇAK

İmza:

Oğullarıma…
Yiğit Eren ve Alp Eren'e

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın bütün aşamalarında yanımda olan, bilgisini ve deneyimlerini paylaşan, zor zamanlarda hep destek olan danışmanım Doç.Dr.Hatice Gözde ERTÜRK KARA'ya öncelikle çok teşekkür ediyorum. Ayrıca tez jürimde olup bana doğru yol gösteren ve emeğini esirgemeyen Dr.Öğr. Üyesi Tuğçe AKYOL ve Dr.Öğr. Üyesi Emine Hande AYDOS'a çok teşekkür ederim. Verilerimin analizinde bana yardımcı olan Dr.Öğr. Üyesi Fatih KEZER'e çok teşekkür ederim.

Benimle beraber hayat yolunda yürüyen yol arkadaşım Lokman KOÇAK'a bana bu süreçte hep destek olduğu ve sabrettiği için ayrıca en ihtiyaç duyduğu zamanlarında annesinin çalışmasını bitirmesini sabırla bekleyen oğullarıma çok teşekkür ederim.

Hayata beraber başladığım, kocaman zor bir hayatı paylaştığım ve tezim sürecinde bana güvenen ve yüreklendiren canım kardeşlerime ve yabancı dil konusunda yardımcı olan ilk göz ağrım yeğenim Ramazan Sami KALKAN'a çok teşekkür ederim. Binlerce yıldır birlikte yaşadığım, her anımın her zorluğumun en büyük desteği, ruh ikizim Demet ÖZCAN' a bu süreçte hep yanımda olduğu için binlerce kez teşekkür ederim.

Bu günleri göremeseler bile beni büyüten ve beni ben yapan anne ve babama sonsuz özlemlerimle teşekkür ederim.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDAN BEKLENTİLERİNİN VE BU BEKLENTİLERİNİN KARŞILANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ (AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ)

(Yüksek Lisans Tezi)

Nilperen ÖZCAN KOÇAK

Aksaray 2020

ÖZET

Bu tezin amacı; ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerinin ve bu beklentilerinin karşılanma durumunun incelenmesidir. Araştırmanın modeli, betimsel tarama modelidir. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, araştırmaya Aksaray ili merkez okullarında okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-72 ay arası 408 çocuğun ebeveyni katılmıştır. Veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği ve Beklentiyi Karşılama Anketi kullanılmıştır. Verilerin analizinde, ebeveynlerin görüşleri için kullanılan 'ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri" ve "okul öncesi eğitim kurumlarının ebeveynlerin beklentilerini karşılama düzeyleri" ölçme araçlarının maddelerinin birbirinden bağımsız olması sebebiyle demografik özellikler ile ebeveynlerin beklentisi ve beklentinin karşılanması durumu arasındaki ilişki incelenirken Ki-Kare testinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre ebeveynlerin okul öncesi eğitimi kurumlarından beklentilerinin ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin maddelerin düzeyinin genellikle yüksek olduğu; çocuğun cinsiyeti değişkeninde kız çocugu olan ebeveynler ve annenin çalışma durumu değişkeninde çalışmayan annelerin, çocuğun öğretmeninin üniversite mezunu olmasına yüksek oranlarda katılım sağladığı görülmüştür. Öğrenim durumu değişkeninde ise ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerde okul dışı etkinlikler düzenlenmesi ve çocuğa bağımsızlık kazandırma ile ilgili maddelerde daha yüksek beklentide olduğu görülmüştür. Çocuğun doğum sırası değişkenlerinin öğretmenin üniversite mezunu olması gerektiği ile ilgili maddede anlamlı farklılıklar yarattığı belirlenmiştir. Beklentilerin karşılanma durumu ise çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermezken, çalışmayan anneler çalışan annelere kıyasla okul öncesi eğitim ile çocuklarının bağımsızlaşmasına ilişkin beklentilerinin daha fazla karşılandığını belirtmişlerdir. Çalışmayan anneler diğer aileleri tanıma ile ilgili beklentilerinin çalışan annelere kıyasla daha fazla

karşılandığını ifade etmiştir. Araştırma sonuçları literatür eşliğinde tartışılarak öneriler sunulmuştur.

Bilim Kodu :
Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim, kalite, ebeveyn-okul işbirliği, ebeveynin okul öncesi eğitim kurumundan beklentileri, ebeveynin okul öncesi eğitimi kurumundan beklentilerinin karşılanma düzeyi.
Sayfa Adedi : 79
Danışman : Doç.Dr.Hatice Gözde ERTÜRK KARA

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

THE EXAMINATION OF PARENTS' EXPECTATIONS FROM EARLY CHILDHOOD EDUCATION INSTITUTIONS AND

THE INSTITUTIONS' LEVEL OF MEETING THESE EXPECTATIONS

(SAMPLE OF AKSARAY PROVINCE)

(Master Thesis)

Nilperen ÖZCAN KOÇAK
Aksaray 2020

ABSTRACT

The aim of this thesis is to examine parents' expectations from early childhood education institutions and the institutions' level of meeting these expectations in Aksaray province. Descriptive survey model was preffered for this study. Sample of the study consists of 408 parents whose children enrolled in classrooms for 48-72 months of age children in early childhood istitutions in the center of Aksaray province. Convenient sampling method was used for selecting the participants. Data collection tools were ''Personal Information Form'', ''Parents' Expectations Questionnaire" and "Level of Meeting Expectations Questionnaire" which were developed by Yeşilyurt and İvrendi (2011). Descriptive analyses were run for two questionnares. The relationship between items of two questionnares and demographic variables were determined by running chi-square tests. According to the research results, the expectations of parents from early childhood education institutions and the level of meeting these expectations are generally high and the parents of girls, in gender variable, and the mothers who do not work, in mother's working status variable, have a high rate of participation in child's teacher being bachelor degree graduate. In education status variable, the parents having associate's and higher degree have higher expectations for the items related to organizing out-of school activities and offering the child independence. The variables of child's birth order cause to significant differences in the item regarding that the teacher should have bachelor degree. While the level of meeting the expectations is not differentiated according to the child's gender, the mothers who do not work have stated that their expectations regarding to early childhood education and gaining independency of their children have been fullfilled more compared to working mothers. Mothers who do not work have stated that their expectations about getting to know other families are met more compared to working mothers. The level of meeting the expectations has been significantly influenced by educational background and child's birth order. Research results have been discussed in the light of literature and suggestions have been presented.

Science Code :
Key words: early childhood education, quality, parents-institutions collaboration, parents expectations from early chldhood education istitutions, institutions' level of meeting parents' expectations
Number of pages : 79
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU……......iv
ETİK İLKELERE UYGUNLUKBEYANI ……..……..... v
TEŞEKKÜR…….……..……..……..…vii
ÖZET…….……..…viii
ABSTRACT……..…..……..……...x
İÇİNDEKİLER…….……..…….....xii
TABLOLAR LİSTESİ ….....xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ xv
BÖLÜM I.....1
GİRİŞ.....1
1.1. Problem Durumu.....1
1.2. Araştırmanın Amacı.....5
1.3. Problem Cümlesi.....5
1.4. Alt Problemler.....6
1.5. Araştırmanın Önemi.....6
1.6. Varsayımlar.....7
1.7. Sınırlılıklar.....7
1.8. Tanımlar.....7
BÖLÜM II.....8
KURAMSAL ÇERÇEVE.....8
2.1. Ekolojik Kuram.....8
2.2. Eğitim.....9
2.3. Okul Öncesi Eğitim.....10
2.4. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi.....13
2.5. Eğitim Sürecinde Kalite.....15
2.6. Okul Öncesi Eğitim ve Kalite.....15
2.7. Okul Öncesi Eğitimde Aile İşbirliğinin Önemi.....18

2.8. Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Beklentileri 21
BÖLÜM III 22
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 22
3.1. Ulusal Araştırmalar 22
3.2. Uluslararası Araştırmalar 25
BÖLÜM IV 28
YÖNTEM 28
4.1. Araştırmanın Modeli 28
4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem 28
4.3. Veri Toplama Araçları 29
4.3.1. Kişisel Bilgi Formu 29
4.4. Veri Toplama Süreci 29
4.5. Verilerin Analizi 31
BÖLÜM V 32
BULGULAR VE TARTIŞMA 32
5.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ne İlişkin Betimsel Analizler 32
5.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Ki Kare Analizi Sonuçları 34
5.2.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Cinsiyet Değişkine Göre Ki Kare Analizleri 34
5.2.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri 35
5.2.3. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri 37
5.2.4. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Çocuğun Doğum Sırası Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri 39
5.3. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Betimsel Analiz Sonuçları 41
5.4. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine İlişkin Ki Kare Analizi Sonuçları 43
5.4.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerinin Cinsiyet Değişkine Göre Ki Kare Analizleri 43
5.4.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri 44
BÖLÜM VI 46
SONUÇ VE ÖNERİLER 46
KAYNAKÇA 50
EKLER 58

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı 30
Tablo 2. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma/Katılmama Durumları.....32
Tablo 3. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma Durumuna Göre Dağılımları 33
Tablo 4. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları.....34
Tablo 5. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları.....36
Tablo 6. Öğrenim Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları.....38
Tablo 7. Çocuğun Doğum Sırasına Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları.....39
Tablo 8. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımları 41
Tablo 9. Katılımcıların Beklentilerinin Karşılanma/Karşılanmama Durumlarına İlişkin Dağılımları.....42
Tablo 10. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları 43
Tablo 11. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları.....44

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

sd	Serbestlik Derecesi
ve ark.	ve arkadaşları
Akt.	Aktaran
MEB	Mili Eğitim Bakanlığı
AÇEV	Anne Çocuk Eğitim Vakfı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerinin ve bu beklentilerinin karşılanma durumunun incelenmesi bağlamında; araştırmanın problem durumu, amacı, problem cümlesi, alt problemler, önemi, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili literatür bilgisine yer verilecektir.

1.1. Problem Durumu

Çocuğun hayata gözlerini açtıktan sonraki her türlü bakımından ve eğitiminden ailesi sorumlu olur. Anne babanın çocuğuna verdiği kalıtsal özellikler, çocuğun aile yaşantısının imkanlarına göre şekillenmekte ve gelecek hayatı üzerinde derin izler bırakmaktadır. Çocuğun anne babası ve kardeşleriyle hatta akrabalarıyla ilişkileri, çocuğun ilgi ve isteklerinin desteklenmesi, çocuğun çevresinden aldığı olumlu ya da olumsuz tepkiler onun kişiliğine şekil vermektedir. Sonuç olarak aile isteyerek veya istemeyerek çocuğunun sosyal duygusal, bilişsel, duygusal ve dil gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir.

Çocuklar hayatın içinde karşılıklı bir etki içindedir. Bu etki içinde bulundukları çevrenin onlara sağladığı olanaklar ile sınırlıdır. Çocuğun çevresinde çocuğa etki edebilecek her şey, edindiği tecrübeler, içinde bulunduğu koşullar, çocuğun gelişiminin seyrine yön vermektedir. Bu gelişim sürecini kendi haline bırakmak veya daha eski yöntemlerle pasifleştirmek yerine okul öncesi eğitimin uyaranlarının çok çeşitli olduğu, gizli yeteneklerinin keşfedildiği ve desteklendiği bir ortamda bulunması çocuğun gelişiminin olumlu yönde olacağını göstermektedir (Woolfolk,1999; akt: Haktanır, 2007).

Aral, Kandır ve Yaşar (2002) okul öncesi eğitimi; çocuğun dünyaya gözlerini açtığı zaman ile ilkokula başlayacağı zaman dilimi arasındaki dönemi kapsayan, çocuğun inşa edeceği geleceğini oluşturmasında çok önemli etkileri olan, çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal duygusal ve dil gelişiminin önemli ölçüde gerçekleştirildiği, ailenin de eğitimin içinde bulunduğu, okul öncesi eğitim kurumlarında devam ettirilen bir eğitim süreci olarak tanımlamıştır.

Asırlardır pek çok eğitimcinin üzerinde durduğu erken çocukluk konusu 1800'lü yıllarda anaokulu kavramının oluşmasıyla çok büyük gelişme göstermiştir. Erken çocukluk eğitimineebeveynlerin bir anda büyük ilgi göstermesinin nedeni hızla değişen yaşam koşulları olduğu gibi çocukların ilk yıllarda edineceği tecrübelerin onların bütün hayatını etkileyecek boyutta önemli olduğunun fark edilmesiyle de ilgilidir. Erken çocukluk eğitimi çocukların sadece okul içindeki yaşantılarını değil bütün yaşamlarını etkilemektedir. Son yıllarda yapılana araştırmalar beyin ve bilişsel gelişimde kişinin yaşadığı deneyimlerin ve çevrenin etkilerini çok açık bir şekilde belirtmektedir. Çocuğun günden güne büyüyen beynine proteinler, yağlar ve vitaminler ne kadar yaşamsal bir fayda sağlıyor ise erken çocukluk döneminde edindiği tecrübeler, kişilerle ve nesnelerle girdiği etkileşimi de aynı derecede önemlidir. Bu önemli durumu araştırma sonuçları beynin çevreden gelen beklentilere tepki olarak gelişme ve değişme yeteneği olarak açıklamaktadır. İlk çağlarda çocukların vahşi doğada hayvan avlaması ile günümüz çocuklarının teknolojiyi mükemmel kullanması beynin sahip olduğu bu özellikten kaynaklanmaktadır. Çocuğun yaşantıları yoluyla beyinde oluşan sinir bağlantıları yapılaşmaktadır. Devamlı kullanılan bağlantılar gelişirken, etkin olmayan bağlantılar kaybedilmektedir. Yapılan araştırmalar çocuk doğduğu andan 10 yaşına gelene kadar geçirdiği süre içinde beynin bağlantılarının neredeyse tamamının yapılandığını göstermektedir (Güneysu, 2005; akt. www.acev.org).

Akdağ (2015) yapılan pek çok araştırmada bebeklerin ve çocukların beyinlerinin farklı dönemlerde değişik hızlarda ilerlediğinin ortaya konduğunu belirtmektedir. 3 yaşındaki bir çocuğun beyninde oluşan snaps sayısının yetişkin bir insanın beyninde oluşan snaps sayısının tam iki katı olduğunu, okul öncesi dönem boyunca bu hızın devam ettiğini, bu snapsların olumlu yaşantılar ve pekiştireçler ile kalıcı olduğunu, yeterli uyarıcı almayan beyin bağlantılarının ise yok olduğunu belirtmiştir.

İnsan yaşamında bu denli önemli rolü olan okul öncesi dönemde çocuk, okul öncesi eğitim kurumuna attığı adım ile ben dünyasından bir anda sosyal bir dünyaya adım atar. Çocuk öncelikle ebeveynleri olmadan tek başına hareket edebilmeyi, kendini anlatabilmeyi, beklemeyi öğrenir. Çevresindeki farklı yaş gruplarıyla iletişime geçmeyi ve toplumsal ortamlarda uyumlu olmayı deneyimler. Gelecekteki kendini inşa eden çocuk ilk taşlarını okul öncesi eğitimle koymaya başlar. Akademik becerilerinin farkına varır, bilişsel

anlamda düşünmeyi ve kavramayı içine alan problem çözme yetilerini geliştirir. Daha pek çoğu sayılabilecek sebepler ile okul öncesi eğitim günümüzde bir ihtiyaçtır. Okul öncesi eğitimin neden vazgeçilmez olduğunu aşağıdaki şu şekilde belirtmiştir.

- Çocukların hayatını devam ettirmeye ve içlerinde gizlenmiş olan yeteneklerini sonuna kadar ortaya çıkarmaya, bunları ortaya çıkaracak fırsatların onlara sunulmasına hakları vardır.
- Nesiller sahip oldukları kültürel değerlerini çocukluk döneminde edindikleri bilgilerle geleceğe taşırlar. Geleceğe taşınmak istenen bu değerler için çocukluk dönemleri çok iyi değerlendirilmelidir.
- Sağlam toplum için çocuğun geleceğine, eğitimine katkı sağlamak, ülkenin geleceğine, gelişimine ve maliyesine katkı sağlamaktır.
- Okul öncesi eğitim ile farklı hayat şartlarında doğmuş, birbirine benzemeyen hayat koşullarında var olan bütün çocuklar aynı çizgide buluşabilirler.
- Sürekli farklılaşmakta olan toplum yapısı, kırsal hayattan hızla şehir hayatına geçişler, annenin çalışan bir kadın olarak sosyal hayatın içine atılması gibi nedenlerden dolayı okul öncesi eğitim bir ihtiyaç haline gelmiştir (Myers,1992: .akt: Haktanır, 2015).

Anne ve babalar ev ortamlarında kendi çocuklarının gelişimleri için her ne kadar eğitsel materyaller ve ortamlar sağlasalar da çocuklarının akran ilişkileri içinde ve sosyal iletişimlerinin olduğu bilinçli ve sistemli bir ortamın eksikliğini hissetmektedirler. Yine bazı aileler ekonomik koşullarının yetersizliğinden dolayı çocuklarına zengin uyarıcılarla dolu, gelişimlerini destekleyici bir çevre oluşturma fırsatından yoksundurlar. Bu durumda ise yine okul öncesi eğitim kurumları fırsat eşitliği için kurtarıcı olmaktadır (Metin ve Arı, 1993).

Okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğunun daha net bir şekilde ortaya çıkaran en önemli unsurlar yaşadığımız çağ içindeki bilim, sanayi, teknoloji ve ekonomi alanlarındaki hızlı gelişmelerdir. Toplumsal kalkınma ve gelişme çağa ayak uydurma ile gerçekleşebilmektedir. İşte burada okul öncesi eğitim kurumlarının rolü büyüktür. Gelişen ve değişen, geleneksel yaşamdan çağdaş yaşama geçişin olduğu gününüzde ebeveynler çocuklarının yetiştirilmesinde okul öncesi eğitim kurumlarına daha fazla gereksinim duymaktadır (Yıldır,1999; akt. Uyanık Bolat, 2015).

Okul öncesi eğitimin çocukların gelişimi üzerinde herhangi bir katkısının olup olmadığı konusundaki tartışmalar çok gerilerde kalmıştır. İnsanın kişilik temellerinin okul öncesi dönmemde oluştuğu gerçeği ile okul öncesi eğitim kurumları bir bakım yeri olma

düşüncesinden çıkarılıp eğitim kurumu olarak görülmeye başlanmıştır (Metin ve Arı, 1993). Çocuklarına istenilen düzeyde eğitim almamış bakıcı, nine, büyükanne, akraba veya bir aile büyüğünün bakması sonucunda pek çok sorun ortaya çıkmış ve bu sorunlar okul öncesi eğitim kurumunun önemini daha da artırmıştır (Aktaş,1997; akt: Uyanık Bolat, 2015).

Çocuk dünyaya gözlerini ailesinin yanında açar fakat aile tek başına bir sistem olarak kabul edilemez. Çocuğu ve ailesini direkt olarak veya dolaylı olarak etkileyen en önemli sistem eğitim kurumlarıdır. Çocuğun gelişiminde rol oynayan en önemli iki faktör aile ve okul işbirliğidir (Eryorulmaz, 1993: akt: Alisinanoğlu, 2012). Okul öncesi eğitim kurumları denildiği zaman daha önceki yıllarda daha çok annenin çalıştığı saatlerde çocuğun öz bakımının gerçekleştirileceği kurumlar olarak düşünülmüş ve beklenti bu şekilde olmuştur. Ancak, günümüzde anne babalar çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna vermeden önce okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim kurumu nasıl olmalı, çocuğuma neler kazandırmalı sorularının yanıtını aramaktadır (Aktaş Arnas, 2002). Çocuğunu okul öncesi kuruma verme kararı alan ebeveynler beklentileri doğrultusunda araştırmalar yapmaktadırlar. Araştırmalarında sosyal medyadan faydalanabildikleri gibi çocuğunu daha önce kuruma göndermiş kişilerle de temasa geçebilmektedirler. Beklentilerini karşılayacak kurumlara öncelik vermektedirler. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından ne beklediklerinin bilinmesi ebeveyn ile iletişimi güçlendiren bir süreç başlatacaktır. Beklentisi karşılanan ebeveyn okula karşı daha ılımlı olacaktır ve eğitim etkinliklerine daha yüksek düzeyde katılım gösterecektir.

Aile-okul ilişkilerinin canlı tutulmasıyla en öncelikle ebeveynlerin kuruma olan güveni gelişecektir. Ebeveynler çocuğunun gelişim alanları hakkında ayrıntılı bilgiler edinebileceklerdir. Aileler özel ilgileriyle, becerileriyle okul öncesi etkinliklerin içinde aktif rol alabileceklerdir. Okul-aile iç içe olduğunda aileler de okuldan bilgi edinebilecekler ve çocuklarının eğitim hayatlarına hâkim kişiler haline geleceklerdir (Poyraz ve Dere, 2001: 101).

Günümüz şartlarında anne babalar çocuklarını yetiştirirken belli sorumluluklar hissetmektedirler, bu sorumluluklarının bir kısmını okul öncesi eğitim kurumlarıyla ve eğitimcilerle paylaşmak gereği duymaktadırlar. Ayrıca pek çok anne baba çağımızın teknolojisinin sunduğu imkanlardan çocuklarının en güzel şekilde faydalanmasını istemekte, eğitim alanında yapılan sınavlarda çocuğunu ön saflarda görmeyi arzu etmektedir. Ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin yüksek olması okul öncesi eğitim kurumlarının daha kaliteli olması yönünde ilerlemesini sağlamaktadır. Gelişimsel açıdan daha sağlıklı ve uygar nesiller yetiştirebilmek için anne babaların okul öncesi eğitim kurumlarıyla sıkı bir iletişime girerek birbirlerinin beklentilerinden haberdar

olmaları ve bu beklentilerin gerçekleştirilebilmesi için ortak bir paydada buluşmaları gerekmektedir. (Metin ve Arı, 1993).

Sevinç'e (2016) göre; günümüzde okul öncesi eğitim çok önemlidir ve yaygınlaştırılmasıyla ilgili çalışmalar devam etmektedir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasının yanı sıra kurumların kalitesinin arttırılmasıyla ilgili çalışmalar da yapılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesiyle ilgili çalışmalara yön verecek en önemli kaynak, ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin tespit edilmesidir. Kendi çocukları için her şeyin en iyisini isteyen ebeveynler okul seçme konusunda da kendi ilkelerine ve beklentilerine cevap verecek nitelikte kurumlara yönelmektedirler. Anne ve babaların beklentilerinin neler olduğuyla ilgili ortaya çıkacak bulgular, okul öncesi eğitim kurumlarının bunları ne derecede karşılayabildiğini ortaya koyacaktır.

Anne ve babaların okul öncesi eğitime yönelik beklentileri arasında farklılıklar olsa bile bu dönemin çocuk gelişiminde önemli olduğu ve çok iyi değerlendirilmesi gerektiğinin bilincine varmaları ve okul öncesi eğitimden yararlanma yönünde adımlar atmaları büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte: okul öncesi eğitim kurumlarının aileyi eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görmesi, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının yanı sıra anne ve babaların beklentilerini de dikkate alması okul öncesi eğitimin niteliğinin arttıracaktır. Böylece okul öncesi eğitim çocuğun sosyalleşmesini ve ilkokula hazırlanmasını sağladığı gibi anne ve babaların çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilgilenmesini de sağlayacaktır (Özen, 2008). Bunun için de anne babaların okul öncesi eğitimden beklentilerinin tespitine yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumlarının belirlenmesidir. Araştırmada ayrıca, ebeveynlere ait bazı demografik değişkenlerin, okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve bu beklentilerin karşılanması durumu ile bağımlılık ilişkisi incelenmiştir.

1.3. Problem Cümlesi

Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumları nedir**?**

1.4. Alt Problemler

1. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin beklentileri çocukların cinsiyetleri ile ilişkili midir?
2. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin beklentileri annelerinin çalışma durumu ile ilişkili midir?
3. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin beklentileri ebeveynin öğrenim durumu ile ilişkili midir?
4. Okul öncesi eğitim kurumlarına çocuklarını gönderen ebeveynlerin beklentileri çocuğun doğum sırası ile ilişkili midir?
5. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin kurumların beklentilerini karşılama durumu ile çocuğun cinsiyeti ilişkili midir?
6. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ebeveynlerinin kurumların beklentilerini karşılama durumu ile annenin çalışma durumu ilişkili midir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim; çocuğun hayata gözlerini açtığı günden ilkokula başlayacağı güne kadar geçen yılları içine alan ve çocukların ilerde yaşayacakları yaşantılarında önemli roller oynayan, bedensel, zihinsel, duygusal, motor becerileri ve dil gelişim alanlarının büyük çoğunluğunun tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği eğitim ve gelişim sürecidir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000).

Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüyebilmesi, fiziksel ve zihinsel olarak gelişebilmesi, öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için çocuğun çevresinde kaliteli zihinsel uyarıcılara, çok yönlü ve zenginlikleri barındıran dil etkileşimlerine, sosyal ve duygusal deneyimleri yaşayabileceği ortamlara ve çocuğun bağımsızlığının baskılanmadığı bir çevreye ihtiyaç vardır. Bu ise ancak nitelikli bir okul öncesi eğitim ortamı ve sağlıklı bir aile ortamından geçmektedir. Çocuğun eğitim hayatı okul ve aile arasında paylaşılan sorumluluklardan oluşmaktadır (Çelik ve Daşcan, 2014). Okul öncesi eğitim artık anne babanın tek başına çocuklarının gelişim özelliklerinde aktif rol oynayacakları bir konu olmaktan çıkmış durumdadır. Bu noktada okul öncesi eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir ve kurumlardan ailelerin beklentileri artmaktadır (Oktay, 1999).

Okul öncesi eğitim kurumlarından ebeveynlerin beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinin belirlenmesi, aileyi okul öncesi eğitim alanına entegre etme fırsatı verecektir. Bununla beraber, elde edilen verilerin okul öncesi eğitimin kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Okul-aile işbirliğine dair

çalışmalara katkı sağlayarak program güncelleme çalışmaları için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak bu araştırma çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına gönderen ebeveynlerin beklenti düzeylerini ortaya koymak, bu beklentileri ön plana alarak anne babaların ihtiyaç duyduğu konuları belirleyip hazırlanacak etkinliklerde anne babaların beklentilerini de dikkate almak gerekliliğini vurgulamak açsısından önemlidir.

1.6. Varsayımlar

Bu araştırmanın temelindeki sayıltılar aşağıda belirtiği gibidir.

1-Okul öncesi eğitim kurumlarından ebeveyn beklentileri ölçeği ve okul öncesi eğitim kurumlarından ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma durumları anketi sorularına verilen cevaplar ebeveynlerin görüşlerini yansıtmakta yeterlidir.

2-Ebeveynlerin sorulara içtenlikle yanıt verdiği varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma tamamlanma aşamasında aşağıdaki sınırlılıklar göz önünde bulundurulmuştur.

1-Araştırma okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların ebeveynleri ile sınırlandırılmıştır.

2-Araştırma Aksaray İli merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokulları ve ilköğretim okulu bünyesine bağlı anasınıfları ile sınırlandırılmıştır.

3-Araştırmada elde edilen veriler ''Ebeveyn Beklenti Ölçeği'' ve ''Ebeveyn Beklentisini Karşılama Durumu Anketi ''ile sınırlıdır.

4-Araştırma 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar ve Güz Döneminde yürütülmüş olup, o dönem ebeveyn ve çocukları ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Okul öncesi dönem çocukları: Aksaray ili merkezinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocuklardır.

Ebeveyn: Çocuğu Aksaray İlinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anne ve babalarıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ekolojik Kuram

Ekolojik kuram, Brofenbrenner tarafından 1979'da ortaya atılmıştır. Brofenbrenner, insanı anlatırken onun yalnızca biyolojik olarak oluşmuş sosyal bir varlık olduğunu kabul etmez, İnsanın sürekli çevresiyle etkileşim kuran sosyal bir varlık olduğunu kabul eder. Ekolojik kuramda, mikrosistem, mezosistem, ekzositem, makrosistem olarak adlandırılan sistemler yer almaktadır. Bu sistemler toplumu meydana getiren farklı ögelere göre şekil almaktadırlar. Her sistem birbirinin içinde var olmakta ve hepsi birlikte birleşerek büyük sistemi oluşturmaktadır. Toplumdaki tüm sistemler karşılıklı etkileşim durumundadırlar. Ayrıca tüm sistemlerin bireyler üzerinde farklı özellikte etkileri bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle bireylerin davranışları bir bütün olarak ekolojik sistemin ve ekolojik sistemi oluşturan diğer bütün ögelerin etkisi altındadır. *"Genç bitkiler en iyi doğru bir güneş, su ve besin kombinasyonu sağlandığında büyür. Özetle benzer şekilde, çocuklar ve gençler de en iyi hayatlarındaki insanlar birlikte çalıştıklarında ve birbirlerine destek olduklarında gelişir, desteklenir, öğrenir. Farklı ortamlar, kişiler arasındaki bu bağlantılar, ilişkiler (örneğin ev ve okul, öğretmenler ve ebeveynler) gelişim ve öğrenme için önemlidir."(*Brofenbrenner, 1979; akt. www.acev.org, 2015*).* Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler kuramı, okul ve aile arasındaki ilişkinin önemine vurgu yapan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım temeline çocuğu almıştır. Ekolojik yaklaşımı dört sistem oluşturmaktadır: Bu sistemler içerisindeki bağlantıları çocuğun çevresi ve eğitim hayatının içinde ailesi olarak ele alınmaktadır.

Mikrosistem: Çocuk bu yaklaşımın kalbinde yer almaktadır. Sistem çocuğun Dünyaya geldiği çevresini kapsamaktadır. Çocuk için en etkili ve kalıcı ilişkiler burada sağlanır. Çocuk gelişimi sürecini ailesiyle kurduğu iletişim ve ilişkiler ile yürütür. Gelişim süreci devam ederken farklı çevrelerle iletişime geçer ve her çevre çocuğun üzerinde izler bırakır.
Mezosistem: Bu sistemde çocuk sıklıkla içinde bulunduğu çevrelere göre odaklanma eğilimleri göstermektedir. Çocuğun öğrenme ve gelişimi, çevresindeki ilişkileri içindeki bağlantı ve koordinesinin sonucuna bağlıdır. Mesela aile ve okul arasında ki bağların güçlü olması çocuğun gelişimini olumlu etkiler. Çocuğun farklı mikrosistemlerdeki ilişkileri, onun mezosistemini oluşturur, bu durumda aile işbirliği çalışmalarının önemini vurgular.
Egzosistem: Bu sistemde çocuğun gelişimine etkisi vardır fakat çocuğun süreç içinde aktif rolü bulunmamaktadır. Egzosistemin anne babaları etkileme şekline göre çocukların gelişimlerini de olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Mesela ailenin meslek hayatındaki değişim ve gelişimleri (mesai başlama bitiş saati, ücret, işten çıkarılma vb.) çocuğun yaşantısına iyi veya kötü koşullar olarak yansıyacaktır.
Makrosistem: Sistemin en dışını oluşturmaktadır. Bu sistem ideolojilerin ve kültürel çevrenin çocuğa olan etkilerinden oluşmaktadır. Mesela çocuklar ile ilgili politikalar, ekonomi, sağlık ve eğitim alanındaki değişimler, ülkenin inanç ve değerleri vb. (www.acevokuloncesi.org).
Araştırmamızın temeline ekolojik kuramı almamızın nedeni çocuğun içine doğduğu sistemlerin birbirleriyle olan bağlantılarının çocuğun yaşantıları üzerinde fazlaca etkilerinin olduğunun düşünülmesidir. Mikrosistem içinde doğan çocuk, bu sistem içinde gelişmekte ve büyümektedir ancak diğer sistemlerden de etkilenmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarına başlayan çocuklar okuldan ve çevreden etkilenmektedirler. Bu nedenle ebeveyn beklentileri çocuğun gelişimi ve eğitimi sürecine etki etme potansiyeli olan bir faktör olarak görülmüş ve bu araştırmada incelenmiştir.

2.2. Eğitim

Eğitim sözcüğünün İngilizce karşılığı ‘’education ‘’kelimesidir ve kelimenin kök anlamları türetildiği zaman alıştırmak, desteklemek, beslemek, büyütmek, geliştirmek gibi anlamlar içermektedir. Türkçede ise eğitim sözcüğü “eğmek” fiilinden gelmektedir. Eski bir atasözümüz *‘’Ağaç Yaşken Eğilir’’* diyerek eğitimin küçük yaşlarda olması gerektiğini belirtmektedir (Canatan, 2018). Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972). Birey, yaşadığı

süre içerisinde hem akademik hem davranışsal anlamda pek çok bilgi edinebilir. Mesela okuma ve yazı yazma, dört işlem ve bunlarla çözümlenecek problemler, araç kullanma, belirli konularda uzmanlaşıp, araştırma yapma, değer verme, saygı gösterme, çevresi tarafından kabul görme, vatanına, çevreye, milletine bağlı olma öğretilebilir. Bunlar olması kabul gören ve istenilen davranışlar olduğu için bunlara eğitim denilir fakat bu istendik davranışların tam tersi olan bazı istenmeyen davranışları da kişi yaşantısı içinde öğrenebilmektedir. Örneğin; çalma, haksızlık yapma, saygısızlık, kuralları bozacak şekilde toplum içinde davranışlar sergileme, doğaya zarar verme, kötü örnek olma gibi davranışlar sonradan öğrenilmiş davranışlardır. Bu davranışların eğitim olmamasının sebebi kabul görmeyen davranış kalıpları olmasıdır (Sönmez, 2012: 26).

Çocuk açısından gerçek eğitim ise içinde bulunduğu sosyal çevrenin bir parçası olarak, ait olduğu grubun zenginliğinin bakış açısıyla hareket etmeye çalışmasıdır. Çocuk toplum içinde insanların kendi aktivitelerine verdiği cevapla ne yaptığının farkına varır ve o noktada öğrenme başlar. Örneğin bebeğin agulamasına verilen tepkilerle bebek konuşmayı öğrenir, bu agulamaların ne anlama geldiğini öğrenmeye başlar, bunları konuşma diline çevirir (Ratner, 2014).

Çocuklar dünyaya gözlerini ailesinin yanında açmaktadır ve eğitim ilk orada başlamaktadır. Aile içerisinde verilen eğitimle çocuk hayata anlamaya ve olaylar üzerinde düşünmeye başlamaktadır. Aile ortamında yaşanan olaylarla ilgili doğrular ve yanlışlar kişiye verilmekte; bu değerler çocuğun karakterine işlenirken onunla kurulacak sağlıklı iletişim ile bu etkileşim daha da güçlenmektedir. Ailenin en önemli görevi, çocuğa geçmiş ile gelecek arasında köprü oluşturan bir eğitim verme çabasıdır. Eğitim ailede başlayıp formal olarak belirli bir plan çerçevesinde okullarda sürdürülmektedir (Saylan, 2016).

2.3. Okul Öncesi Eğitim

Değişen toplum hayatıyla birlikte eğitimin yapısı içerik olarak sürekli değişmektedir. Formal ve informal şekilde gerçekleştirilen eğitim insanların tüm yaşamını kapsamaktadır. Amaçsız ve plansız şekilde gerçekleşen informal eğitim insan hayatında gelişigüzel oluşan süreçtir. Çocuklar informal eğitimlerine ilk olarak ailesinin yanında başlayıp, oyunlarında, parklarda, yetişkinler günlük hayatlarını idame ettirirken etkileşime girdikleri bütün olaylarda yeni davranışlar kazanarak veya bilgiler edinerek sürdürürler.

Okul öncesi dönem çocuğun çevresi ile etkileşim içinde olduğu, bulunduğu toplumun kültürel etkilerine karşı davranış geliştirdiği bir dönemdir. Bu dönemde insan hayatı şekillenmektedir. Hayatının ilk yıllarında sevgiyle büyütülen, ailesi tarafından tutarlı bir

şekilde davranılan ve yaşamında sağlıklı zengin uyarıcıların olması kişinin potansiyelinin en üst seviyelere taşınmasını sağlamaktadır. Okul öncesi dönem çocuğun gelişimin en hızlı gelişim kaydettiği yıllardır. Çocuğun bu dönemdeki kazanımları gelecekteki değerlerini biçimlendirdiği gözlemlenmektedir. Bu dönemde çocuğun algılama gücü artar, akıl yürütme, sebep sonuç ilişkisi kurma, duygularını ifade edebilme fırsatı sağlar (Şahin, 2005:1-2).

Bu dönemde alınan planlı ve belirli bir amacı olan formal eğitimin ilk basamağı okul öncesi eğitimdir. Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden başlayarak temel eğitime geldiği güne kadar geçen süreçte önemi oldukça büyük olan bedensel, sosyal-duygusal, bilişsel, psiko-motor ve dil gelişimlerinin büyük oranda tamamlandığı, ailede ve eğitim kurumlarında kişiliğin yoğurulduğu eğitim ve öğretim sürecidir (Aral, Kandır veYaşar, 2000).

Okul öncesi dönem çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerin başında gelmektedir. Çocukların doğumlarıyla birlikte sahip oldukları potansiyellerini en üst seviyelere taşımaları için onlara birtakım imkanlar sağlanması gerekmektedir. Bu imkanların çeşitliliği çocuğun geleceğini şekillendirecektir. Çocukların alacağı okul öncesi eğitimleri ve içinde bulundukları sosyal ve fiziksel çevreleri onların gelişimleri için çok önemlidir (Oktay,1999; akt: Haktanır, 2007).

Okul öncesi eğitimi yılları en temel motor becerilerden dil gelişimine, sosyal becerilerden bilişsel gelişime pek çok boyutu ile gelişimin yaşam boyu sürecek olan tüm yönlerini desteklemekte elverişliliğin en üst düzeyde olduğu zamandır. Çocuğa sağlanan imkanlar ya da imkansızlıklar beyin üzerinde uzun zaman etkisini sürdürmektedir. Kendileri ile çok az sohbet edilen, cevap verilmeyen, çok kısıtlı materyal ile karşılaşan, çevresini araştırma ve inceleme ve keşfetme imkanı bulamayan çocuklar ilerde öğrenmelerini kolaylaştıracak sinir bağlantılarını geliştirmekte başarısız olacaklardır. Çocuk ilkokula başladığı dönemlerde gelişiminin büyük bir kısmını tamamlamış olacağından belli öğrenme gereksinimlerine eğilmek için geç kalınmış olacaktır. Bu nedenle; yaşam boyu sürecek olan öğrenmenin de temelleri okul öncesi döneminde atılmalıdır. Çocuk bu dönemde daha sonraki yıllarda öğrenecekleri bilgilerini destekleyecek beceriler geliştirir. Kendini ifade edebilmeyi öğrenir, matematik ve okuma yazma öncesi becerilerini, problem çözme, karar verme yeteneklerini geliştirebileceği tecrübeler yaşar. Düşünmeyi, anlamayı ve algılamayı öğrenir. Eğer bu gibi becerileri okul öncesi yıllarda geliştiremezse, çocuğun okuldaki ve sonraki yaşamındaki öğrenmesi daha güç gerçekleşir (Güneysu, 2015).

Okul öncesi eğitimin evrensel hedefleri uzun yıllar OMEP'in Başkanlığı görevinde bulunmuş olan ve alanında bilinen eğitimci Miarelet tarafından şu şekilde izah edilmiştir.

1. Toplumsal Amaçlar
    - Her çocuğun eğitim almaya hakkı vardır ve onların kişisel gelişimlerine fayda sağlanmalıdır.
    - Aynı ortam içinde bulunan çocukların kendi aralarında ve başka kişilerle sosyalleşmeleri sağlanmalıdır.
2. Eğitici Amaçlar
    - Çocuğun çevreye karşı duyarlılığının artırılabilmesi için duyu organlarının eğitimine önem vermek gerekmektedir.
3. Gelişimsel Amaçlar
    - Çocuğun eğitiminde doğal gelişime önem verilmeli ve çocuğun deneyimlerine duyarlı olunmalidir (akt. Oktay, 2002).

Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri maddeler halinde belirlenmiştir.

- Okul öncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve kendine özgü durumlarına uygun olmalıdır.
- Okul Öncesi eğitim çocuğun sosyal, bilişsel duygusal, motor ve dil gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini hayatına kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara uygun demokratik eğitim ortamları hazırlanmalıdır.
- Etkinlikler hazırlanırken çocukların ilgi, istek ve gereksinimleri kadar okulun ve çevrenin imkanları da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitim sürecini başlatırken çocuğun bildiği ifade edebildiği konulardan başlanmalı, tecrübeleriyle öğrenmesine fırsatlar sağlanmalıdır.
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşabilmeleri konusunda gereken özen gösterilmelidir.
- Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocuklara sevgi, saygı, yardımlaşma, paylaşma, hoşgörü, dayanışma gibi değerler verilmelidir.
- Eğitim çocuğun kendisine güven ve saygı duymasını sağlamalıdır.
- Oyun bu yaş gruplarında çocukların en iyi öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temellerinin üzerine kurulmalıdır.
- Çocuklarla iletişime geçerken onların kişiliklerini yaralayıcı şekilde konuşulmamalı, baskı ve kısıtlamalardan kaçınılmalıdır.

- Çocukların bağımsız hareket edebilmesine, gerektiği zaman bir büyüğünden yardım alarak rehberlik desteği sağlanmasına imkan verilmelidir.
- Çocuklar öncelikle kendi duygularının ve başkalarının duygularının olduğunun bilincinde olması esastır.
- Okul Öncesi eğitim sürecine ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Çocuğun gelişimi ve eğitim programı düzenli aralıklarla değerlendirilmelidir.

Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Okul Öncesi Eğitimin Amaçları Milli Eğitimin genel amaçlarına ve ilkelerine paralel olacak şekilde aşağıdaki maddelerde sıralanmıştır.

- Çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimleri yönünden faydalı alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak,
- Çocukları gelişimsel açıdan ilkokul hayatına hazır hale getirmek
- İmkanları elverişsiz ailelerden gelen çocuklarla imkanları daha iyi olan çocukları ortak bir ortam içinde birleştirmek
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşabilmelerini sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2016).

2.4. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi

Fiziki imkanları, eğitim sistemi açısından donanımlı hale getirilmiş okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar akranlarıyla sağlıklı bir şekilde iletişime geçmeyi, yardımlaşma ve sorumluluk duyguları içinde bazı faaliyetlerde bulunmayı öğrenir. Başarı kriteri olmadığı için, yetersizlik duygusu yaşamadan yeteneklerini özgürce kullanır, sahip olduğu becerilerini daha iyi hale getirir (New, 1990).

Okul öncesi dönemindeki çocukların aile kurumundan bağımsız başka bir kurumda eğitilmeleri düşüncesi yüzyıllardır var olan bir düşüncedir.18.yüzyıla kadar çocukların eğitim aile çatısının altında, anne baba sorumluluk alanındadır. Comenius, J.J.Rousseau, John Locke, John Heinrick Pestolozzi gibi pek çok ünlü dünya tarihi düşünürü yıllarca çocuğun eğitimi için en sağlıklı koşulların aile yanında özellikle de annelerin yanında olması gerektiğini belirtmişlerdir. İlk çocuk yuvası Almanya'da Pestolozzi'nin öğrencisi Frobel tarafından açılmıştır. Çocuk bahçesi anlamını da taşıyan kindergarden adlı çocuk yuvası, Frobel ve öğrencileri sayesinde küçük çocukların eğitiminde eğitim kurumu olarak görülmeye başlamasında dünyanın pek çok ülkesinde de olmak üzere büyük önem taşımıştır. Tarihsel açıdan baktığımızda okul öncesi eğitim kurumları ilk olarak Osmanlı

Devleti'nde sübyan mektepleri olarak görülmektedir. Yurdumuzda özel anaokullarının açılışına 1908 II. Meşruriyet'in ilanıyla resmi anaokullarının faaliyete geçip tüm ülkede faaliyet göstermesi''Ana Mektepler Nizamnamesi' 'ile resmiyet altına alınmıştır (Özgür, 1973). Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda 80 anaokulu faaldir.1960'lı yıllara gelindiğinde 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu kapsamında okul öncesi eğitim kurumları yer almış, okul öncesi eğitimi çalışmaları o yıllardan sonra ivme kazanmıştır (Demiriz, Ulutaş ve Karadağ, 2011).

Aile yapısındaki değişikler, annelerin öğrenim durumundaki farklılaşma ve buna bağlı olarak çalışma alanlarının artması, şehirleşmenin getirdiği dezavantajlı yaşam standartları sonucu çocukların rahatça hareket edebilecekleri alanların olmaması, ebeveynlerin çocuklarını eğitme konusunda kendilerini yetersiz bulmaları, yeni araştırmalar sonucunda çocukların gelişimi ve sağlığı konusunda ortaya çıkan bilgi ve fikirlerin olması okul öncesi eğitim kurumlarının gerekliliğini daha da ön plana çıkarmaktadır. Okul Öncesi eğitim kurumları ülkemizde şartları elverişsiz yerlerdeki çocuklar için son derece önem arz etmektedir. Çocukları ilkokula hazırlamanın yanı sıra yetersiz düzeyde ki ailelerden gelen çocuklara ekonomik ve psikolojik olarak da destek sağlamaktadır. Ayrıca maddi durumu iyi olan aile çocukları için de farklı imkanlar sağlamaktadır. Örneğin; annenin çalışması durumunda çocuğuna duygusal anlamda yetmemesi gibi. Okul öncesi eğitim kurumları çocuklara zengin deneyimleri en üst düzeyde yaşayabilecekleri sosyal- duygusal iletişim sağlayacakları güvenli bir ortamdır (Oktay, 2002). Gerekli durumlarda anne ve babalara da eğitim imkanı sağlayan okul öncesi eğitim kurumlarındaki en önemli durum çocuğu merkeze alan bir sistem üzerine programlanması ve çocuğun ihtiyaçlarına göre şekillenmesidir (Kandır, 2001).

Sürekli bir gelişim ve değişim içinde olan dünyamızda, kadın rolü toplumda değişmiştir. Kadın artık iş hayatının içinde aktif ve ayakları sağlam basan bir konumdadır. Kadının iş hayatının içinde olması sebebiyle aile kurumları geniş aile tiplerinden çekirdek aile olma yönüne evrilmiştir. Çalışan kadın artışıyla okul öncesi eğitim kurumlarına olan ihtiyaçlar artmış ve kurumların önemi de artmıştır. Okul öncesi kurumların ülkemizde ilk var olmaya başladığı dönemlerde çocuğa bakacak kimsenin olmadığı zorunlu zamanlarda bakılacağı yer olarak algılanmaktaydı ancak bilinçlenen anne ve babaların okul öncesi eğitime gereken önemi vermeleri sebebiyle; çocuğun gelecek yıllarında öğreneceklerini destekleyecek bilgiler edinip, becerilerini geliştireceği diğer kişilerle iletişime geçip, gelecek hayatının sosyal ve akademik yönünü kapsayacak becerilerin edinildiği kurumlar halini almıştır. Çocuğun sosyal çevresine uyum sağlamasındaki ilk ve en etkili kişi okul öncesi öğretmenidir. Etkilidir, çünkü anne ve babalar çocukları ile ne kadar ilgili olurlarsa

olsunlar ve eğitim ne kadar yüksek olursa olsun kaliteli bir okul öncesi kurumunun çocuğa sağlayacağı olanakları sağlamaları güçtür. Çocuğu ilerdeki sosyal hayatına hazırlayacak olan okul öncesi eğitim kurumlarının pek çok imkanının mükemmel düzeyde olması gerektiği gibi çocukların bu imkanları da rahatça ve maksimum düzeyde kullanmalarına imkan verilmelidir (Bayrak, 2017).

2.5. Eğitim Sürecinde Kalite

Çağımızda hızla ilerleyen bilim ve günden güne büyüyen teknoloji ile insanlar bilinçlenmiş ve yaşamlarında kaliteyi öncelikleri arasına almıştır. Toplumların refahını sağlayabilmek için o toplumun içinde var olan bütün kişi ve kurumların kaliteyi içselleştirmesi gerekir (Bonstingl,1990; akt. Işıktaş, 2017).

İnsanlar kendi kullandıkları kişisel eşyalarından yaşadıkları evlere kadar, araçlarından, giysilerine hatta belediye hizmetlerine kadar hayatlarının her alanında kaliteyi çok önemsemektedirler. İnsana sunulan pek çok hizmet içinde hayatlarının çok uzun bir sürecini kapsayan eğitim hizmeti fazlasıyla önem arz etmektedir. İnsanlar için eğitimde kalite çok önemlidir; çünkü çocuklarının geleceğini şekillendirmek için en önemli vasıta olarak görülmektedir. Bundan dolayıdır ki birçok ebeveyn mesafeyi veya diğer eğitim zorluklarına göz yumarak çocuklarını en kaliteli okullarda okutmak istemektedir. Ebeveynler okul araştırırken çoğu zaman okulun başarısını, kalitesini ve imkanlarını göz önünde bulundurmaktadır.

2.6. Okul Öncesi Eğitim ve Kalite

Okul öncesi döneminde verilen eğitimin çocukların yaşamlarında uzun vadede etki göstereceğini belirten araştırmacılar okul öncesi eğitimin niteliği ve kalitesi üzerinde önemle durulması gerektiğini belirtmektedirler (Bekman, 1997).

Okul öncesi kurumlarının kaliteli hizmet verebilmesi kurumlarda görev yapan eğiticilerin niteliğiyle yakından ilgilidir. Okullarda kaliteyi etkileyen diğer önemli faktörler okulun fiziki donanımı, araç-gereç ve materyal bakımından zengin oluşu ve diğer uyaranlar açısından donanımlı oluşudur. Kurumların kendi içinde uyguladığı yönetim şekli, okul-aile işbirliği çerçevesinde yapılan çalışmalar, öğretmen-çocuk ilişkileri çağdaş eğitim uygulamaları kapsamına girmektedir. Günlük eğitim akışları esnasında çocukların bireysel farklılıklarına göre veya gün içinde oluşabilecek her duruma göre esneklik sağlayarak çocuğun ihtiyacına cevap verebilmek eğitim kalitesini etkilemektedir. Bir çocuğun ailesinin ve çevresinin sosyo-ekonomik durumu ne kadar iyi olursa olsun kendi

akranlarıyla ve bir eğitimci gözetiminde kaliteli bir eğitim alması gelişimi açısından çok daha olumlu sonuçlar doğuracaktır (Sevinç, 2006).

Okul öncesi dönemde hem çocuğun hem de ebeveynlerinin okula başlama konusunda hazır ve istekli olması, çocuğun güvenini sağlayacağı gibi başarısını da olumlu yönde etkileyecektir. Okulda sağladığı başarısı çocuğun yetişkinlik hayatının sosyal ve bilişsel yeteneklerini de edindirecektir. Fakat çocuğun okula hazır olduğunun önemi kadar okulun da çocuğa hazır olması konusu önemlidir. Bu ise çocuğun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, ulaşılabilir ve kaliteli bir eğitim süreciyle mümkün olmaktadır. Kaliteli eğitim; alanında iyi eğitim almış, aldığı eğitimi sergilemekte ve aktarmakta hevesli öğretmenleri, kalabalık olmayan ve yeterli mevcuda sahip sınıfları, kullanıma uygun malzemeleri, çocuğun ihtiyacı olan eğitim yöntemlerini ve programlarını kapsamaktadır. Kaliteli okul öncesi eğitimin en önemli aşaması çocukların bu eğitime ne denli hazır hale getirildiğidir (Bekman ve Gürleser, 2005).

Okul öncesi eğitimiyle ilgili geçmişten günümüze önemli ölçüde deneysel çalışmalar yapılmaktadır. Okul öncesi eğitimi alanında 1962 yılında High Scope Perry Okul Öncesi Projesi isimli boylamsal bir çalışma yapılmıştır (Schweinhard, 2006). Araştırmaya dezavantajlı bölgelerde yaşayan 3 ve 4 yaş gruplarında olan 123 çocuk katılmıştır. Araştırmaya dahil edilen çocuklardan bir kısmı seçkisiz örnekleme yöntemiyle yüksek kaliteli erken çocukluk eğitimi programlarına dahil edilmiştir. Diğer gruptaki çocuklara ise herhangi bir erken çocukluk eğitimi verilmemiştir. Erken çocukluk eğitimi almış olan gruptaki çocuklar ilerleyen okul yıllarına hazır bulunuşlukları açısından ve testleri başarıları açısından eğitim almamış grup çocuklarından daha başarılı olmuşlardır. Araştırma sonuçları uzun vadede gözlemlendiğinde eğitim alan çocukların liseden mezun olma sayısının diğer grup çocuklarından fazla olduğu, yetişkinlik döneminde ise daha yüksek gelirli iş imkanlarına sahip oldukları görülmüştür. Yine geleceğe yönelik uzun vade gözlemlerinde okul öncesi eğitim almış çocukların suç işleme, hapse girme oranlarının düşük olduğu, okul öncesi eğitime yatırımın ekonomik olarak kazanç sağlayacağı görülmüştür.

NAEYC (National Association for the Education of Young Children); ailelere okul öncesi eğitim kurumları araştırmalarında doğru seçim yapabilmeleri için 10 standart belirlemiştir. Standartlar alanında uzman kişi ve eğitimcilerin okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerine yönelik yapılan araştırma girdilerinden oluşmaktadır.

Standart 1- Bu program çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri arasındaki pozitif ilişkileri teşvik etmeyi esas almıştır. Çocuğun toplumdaki yeri için çocuğa değer verilmesi ve aidiyet duygusunun oluşturulması önemlidir. Ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkilerinde hassas ve duyarlı olmaları çocukların kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacaktır. Böylece

kendini güvende hisseden çocuklarda olumlu yönde fiziksel gelişimler sağlanırken, işbirliği içinde hareket etme ve farklı deneyimlerde bulunma imkanı oluşacaktır. Öğretmenler; çocukların duygusal gelişimlerini desteklemekte, onların problemlerini tanımakta ve farklı çözüm yolları ile kriz anlarında yardımcı olmaktadırlar.

Standart 2- Çocukların sosyal, duygusal, fiziksel, dil ve bilişsel alanlardaki gelişimleri için belirlenmiş hedeflerle aynı paralelde bir müfredat uygulanması, öğretmenler ve yöneticiler için rehber niteliğinde olacaktır. Müfredat, çocukların öğrendikleri içeriğe yönelik hedefleri, bu hedeflerle bağlantılı planlanmış etkinlikleri, günlük programları, rutinleri ve kullanılacak malzemeleri içermelidir. Müfredat sadece bir gelişim alanına odaklanmamalı, çocukların bireysel farklılıklarına hitap edebilmelidir. Etkinlikler, çocukların akıl yürütme, problem çözme, başkalarıyla iyi geçinme, dili kullanma ve diğer becerileri geliştirme konularında daha iyi olmalarına yardımcı olmak için tasarlanmalıdır.

Standart 3- Program, müfredat hedefleri bağlamında her çocuğun öğrenmesini ve gelişimini sağlamak için uygun ve etkili öğretim yaklaşımlarını kullanmalıdır. Çocukların farklı öğrenme stilleri, ihtiyaçları, kapasiteleri, ilgi alanları ve geçmişleri vardır. Bu farklılıkları tanıyarak ve her çocuğa uygun öğretim yaklaşımlarını kullanarak, öğretmenler ve personeller tüm çocukların öğrenmesine yardımcı olmalıdır. Öğretmenler, her çocuğun ilgisini çekmek, öğrenmesini geliştirmek, bireysel ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına cevap vermek için strateji ve materyalleri değiştirmelidir.

Standart 4: Çocukların öğrenme ve gelişimi hakkında sistematik bir şekilde değerlendirme yapmak ve bu değerlendirme sonuçlarının ailelere sağlıklı kararlar şeklinde aktarılması, öğretim ve program hakkında bilgi verilmesi çocuklara fayda sağlayacaktır. Program, gözlemler, kontrol listeleri ve derecelendirme ölçekleri gibi çeşitli değerlendirme yöntemlerini kullanarak çocukların öğrenmesini desteklemelidir. Aileler, toplantılar, bireysel görüşmeler ve aile eğitimleri ile çocuklarının gelişim ve öğrenmeleri hakkında düzenli bilgi almalıdır.

Standart 5- Programlar çocukların beslenmesini ve sağlığını geliştirmeli ayrıca hastalık ve yaralanmalardan korumalıdır. Çocuklar öğrenmek ve büyümek için sağlıklı ve güvenli olmalıdır. Programlar, çocukların sağlıklı gelişimlerini desteklemek için sağlıklı ve güvenli olmalıdır.

Standart 6- Programlar, çocukların öğrenme ortamlarını zenginleştirmek ve ailelerin ilgi ve ihtiyaçlarını desteklemek için gerekli eğitim nitelikleri, bilgi ve mesleki bağlılığı olan bir öğretmen ile daha verimli hale gelecektir. Okul öncesi eğitiminde gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip öğretmenlerin daha kaliteli öğrenme ortamları sağlama olasılığı mevcuttur.

Standart 7-Program, tüm ortamlarda çocukların gelişimini desteklemek için her çocuğun ailesi ile işbirliğine dayalı ilişkiler kurmalı ve sürdürmelidir. Bu ilişkiler ailenin yapısına, diline ve kültürüne duyarlıdır. Çocukların optimal öğrenme ve gelişimini desteklemek için, programların karşılıklı güven ve saygıya dayalı olarak ailelerle ilişkiler kurması, aileleri çocuklarının eğitimsel büyümesine dahil etmesi ve aileleri programa tam olarak katılmaya teşvik etmesi gerekmektedir.

Standart 8-Program, çocuklar için belirlenmiş olan hedeflerin amacına ulaşması için toplumdaki kurum ve kuruluşlarla ilişki içinde olmalıdır. Örneğin müzeler, parklar, kütüphaneler, hayvanat bahçeleri ve topluluktaki diğer kaynaklarla bağlantı kurmalı ve bu kaynakları kullanmalıdır.

Standart 9- Program uygun ve bakımlı iç ve dış ortamlar sağlayan güvenli ve sağlıklı bir ortamın, çocuk ve personelin öğrenmesini ve geliştirmesini kolaylaştırdığını, rahatlığını, sağlığını ve güvenliğini sağladığını vurgulamaktadır. Kaliteli bir okul ortamının sağlanması için çocukların yaşları, becerileri ve yetenekleri için uygun çeşitli malzeme ve ekipmanların mevcut olması gerekmektedir.

Standart 10-Program, bilgili liderler, etkili yönetim programları, güçlü personel ve mali yönetimini destekleyen politikalar ile etkili bir şekilde uygulanmalı, böylece tüm çocuklar, aileler ve personel yüksek kalitede deneyimlere sahip olmalıdır (www. naeyc.org). Bu standartlardan 4, 6 ve 7. Standartlarda okul aile işbirliğinin kalite sürecindeki öneminin altı çizildiği görülmektedir.

Ülkemizde ise MEB, AÇEV ve UNICEF işbirliğiyle, 0-6 yaş çocuklarına hizmet veren tüm okul öncesi eğitim kurumlarının kullanımına yönelik kalite standartları ve ölçme değerlendirme araçları geliştirilmiştir. Öğrenme Ortamı (fiziksel ve sosyal duygusal ortam), Eğitim Programı, Aile Katılımı, Çalışanların Niceliği, Niteliği ve Mesleki Gelişimi, Sağlık, Beslenme ve Güvenlik ve Yönetim ve Liderlik olmak üzere altı ana alanda geliştirilen bu standartlar, öğretmenlerin, ailelerin, okul yöneticilerinin ve alanla ilgili diğer paydaşların görüşleri alınarak, ülkemize özgü olarak geliştirilmiştir. Uluslararası standartlarla da uyumlu olan bu standartlar ile, nitelikli erken çocukluk eğitimi için gerekli olan şartlar ve bunların göstergeleri tanımlanmış; bunlara dayalı bir sistemin oluşturulması ve sürdürülmesi için farklı paydaşlara düşen roller (öğretmenler, denetmenler, aileler vb.) net bir şekilde açıklanmıştır (AÇEV ve ERG, 2016).

2.7. Okul Öncesi Eğitimde Aile İşbirliğinin Önemi

Bir toplumu meydana getiren en temel birim ailedir. Bilinçli ve farkında olan bir topluluk için ilk atılacak adım ailede başlamalıdır. Ailenin atacağı ilk adım anne baba olarak daha bilgili, bilinçli ve sağduyulu olarak çocuğunun eğitimine yaklaşım olmalıdır. Ailenin

eğitime yaklaşımı özellikle okul öncesi eğitime aktif katılımı sürecin daha verimli olmasını sağlayacaktır. Çocuğun okul ve aile arasındaki bağlarının güçlü olması onu hayata hazırlama da bir adım daha öne çıkmasına imkan sağlayacaktır. Ailenin okul öncesi eğitime dahil olmasıyla beraber bilgi, beceri, tutum ve davranışlarının olumlu olarak artması, olası sorunlarla baş edebilmesini sağlayacaktır.

Çağımızda çocuk eğitimine verilen önemin artması ile beraber ailelerinde çocukları için daha çağdaş eğitim fırsatlarından yararlanmaları hususu ön plana çıkmış durumdadır. Bu nedenle ebeveynler çocukları için en iyi eğitim imkanlarından ve okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanmak istemektedir. Bu açıdan bakıldığı zaman ebeveyne yardımcı olabilecek kişinin öğretmen olduğunu ve okul imkanları ile gerçekleşeceği görülmektedir. Anne babalar ve öğretmen arasındaki iletişim sürecinin sağlıklı olması çocuk ile olan etkileşimde olumlu sonuçlar verecektir (Poyraz ve Dere Çiftçi, 2011). Çocukların bütün hayatını kapsayacak olan kimlik gelişimlerinde ve eğitimlerinde ebeveynlerinin ve aile kavramının önemi çok eski çağlardan bu yana bilinmektedir. Anne babaların çocukları için ilk öğretmen olma düşüncesi Aristo, Frobel, Pestalozzi, Comenius ve Locke gibi tarihe damgasını vurmuş pek çok düşünürün ortak görüşüdür (Berger,1991).

Okul-öğretmen-çocuk-aile olarak baktığımız zaman bu kavramların aslında hep birbiriyle iç içe bir bütünlük içinde olduğunu görülmektedir. Okul öncesi kurumlara ilk adımını atan çocuğun korkuları, heyecanı, beklentileri en üst düzeylerde seyrederken, ailenin kaliteli bir iletişim ile sürece dahil olması, çocuğun duygularında çeşitli olumlu gelişmelere imkan tanıyacak, endişe, korku vb. negatif duyguları yerini özgüven, huzur ev aidiyet duygularına bırakacaktır.

Okul-aile işbirliğinin pek çok alanda faydası vardır. Oktay (2002) bunu Yaşamın Sihirli Yılları isimli kitabında belirli başlıklar altında gruplandırmıştır.

- Çocuk Açısından;
    - Yaşama hazırlamada çocuğun başarılı ve mutlu olmasına zemin hazırlar.
    - Ailenin evdeki ve okuldaki yaşantısı içinde çocuğuna karşı değişik eğitim tutumlarının yok edilmesini sağlar.
    - Okul öncesi eğitim kurumlarını evi gibi hisseden çocuğa kalıcı öğrenme imkanları sağlar.
- Aile Açısından;
    - Anne ve babaların, ebeveyn olarak bu süreçte rollerinin farkına varmalarını ve rollerinin önemini kavramalarını sağlar.

- Çocuklarının gelişim sürecinin her açıdan üst düzeyde yaşamaları için katkıda bulunur.
- Ebeveyn olarak bilgi, beceri, tutum ve davranışlarının farkına varmasını ve olumlu davranışları ile özgüvenli olmanın bilinci oluşur.
- Çocuklarında sosyal bir ortamda birey olmalarını gözlemler ve saygınlıkları artar.
- Çocuklarıyla olan iletişim süreci daha sağlıklı olur.
- Çocuklarıyla kaliteli vakit geçirememenin verdiği huzursuzluğu, suçluluk hissini ortadan kaldırır.
- Anne ve baba olarak farklı ilgi ve istekler sonucu kendilerinin de beceri kazanımları sağlanır.

- Öğretmen Açısından;
  - Eğitim programını uygulamada zorlanmaz.
  - Sonuca ulaşmada sağlıklı adımlar atarak ilerler.
  - Atılan sağlıklı adımlar ile çocukları daha iyi tanır ve sorunların çözümlenmesi kolaylaşır.
  - Okul ve aile arasındaki kuvvetli bağ ile sorumlulukların tek tarafın üstünde değil paylaşılması sağlanır.
  - Kazanım ve sonuçlara ulaşmayı kolaylaştırır.
  - Öğretmenin görevinde ki motivasyonunu artırır.
- Kurum Açısından
  - Eğitim sürecinde devamlılığın olmasını sağlar.
  - Çocukların gelişim sürecini her yönüyle destekler.
  - Kurumun hedeflerine ulaşma sürecini hızlandırır.
  - Eğitimde her çocuğa eşit eğitim imkanı sunulur.
  - Eğitim sürecinin kalitesi yükselir.
  - Yapılacak çalışmalarda sorumluluklar paydaşlar ile sağlanır.
  - Kurumsal olarak iş motivasyonu yükselir.

Çocuklar büyük oranda aile içinde gerçekleşen olaylara verilen tepkileri ve yaşantıları kanıksarlar. Bu özümsenmiş olan davranış kalıpları çocuğun kişiliğini oluşturur. Eğitimin çocuğun tüm dünyasına etki etmesi için onun içinde bulunduğu çevrenin tamamına yayılması ve okulda verilen eğitimin paralel şekilde eve de yansıması gerekmektedir. Ebeveynlerin eğitimin bir parçası olarak görülmemesi, eğitimin çocuğun üzerinde

+bırakacağı izlerin silinmesi anlamına gelmektedir. Çocuğun hayatının geri kalanına yansıması için okul-aile işbirliği son derece önemlidir (Hohman ve Weikart, 2000).

Ülkemizde 2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi'nin amacı; çocuğun gelişim ve eğitimi sürecinde okul aile işbirliğini aile eğitimi ile aile katılımı çalışmaları kapsamında nasıl gerçekleştirileceğine dair eğitimcilere rehber olmaktır. Bu anlamda hazırlanan rehberde; aile eğitiminin önemi vurgulanmakta, çeşitli yöntem ve teknikler tanıtılmakta ve aile eğitimi çalışmaları için örnek oturumlar sunulmaktadır. Bununla beraber, eğitime aile katılımının da öneminin altı çizilerek, aile iletişim etkinlikleri, ev ziyaretleri, bireysel görüşmeler, ailelerde özel gereksinimli bireylere yönelik farkındalık oluşturma hakkında bilgiler sunulmuş ve ailenin eğitime katılımı için örnek etkinlikler verilmiştir. İçeriği göz önünde bulundurulduğunda, hazırlanan bu rehberin okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin eğitimde fırsat eşitliği ilkesini yerine getirebilmeleri için önemli bir yol gösterici olduğu düşünülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

2.8. Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Beklentileri

Okul-aile işbirliğinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için dikkat edilecek bazı hususlar vardır. Bunlardan en önemlisi ailenin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentisi ve öğretmenin ebeveyne yönelik davranışlarıdır. Ailenin eğitim kurumundan beklentileri; okulda çocuğunun güvenliğinin sağlandığından emin olmak, öğretmenin çocuğun ihtiyaçları karşısında yeterli bilgi donanımına sahip olduğunu bilmek, çocuğunun anne babasıyla olan iletişiminde olumlu gelişmeler kaydetmek, kurumdaki gelişmeler, tutum ve davranışlar hakkında bilgilendirilmek olacaktır (Uyanık Bolat,2015).

Aileler, çocuklarının eğitimi ve kendi beklentilerine en uygun okul öncesi kurumunu belirlerken, karşılarına çıkan ilk kuruma çocuklarını göndermeyip, çeşitli kriterleri göz önünde bulundurarak, önceliklerini ve beklentilerini belirlemektedir. Dolayısıyla, okul öncesi kurum seçimi tesadüfi değil, bilinçli bir şekilde yapılan bir seçim olup, bu kuruma devam edip etmeme kararı da beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap alma veya almama durumuna göre değişmektedir (Huston, Chang ve Gennetian, 2002). Ailelerin beklentileri ne oranda karşılanırsa onlara destek sağlamak o oranda gerçekleşecektir. Böylelikle çocuğun eğitim sürecinden faydalanma seviyesi yükselecektir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Ulusal Araştırmalar

Ceylan (2019) ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu hakkındaki görüşleri; tercih sebepleri, beklentileri, memnuniyetleri konulu araştırmasında, İstanbul'da iki farklı kampüs bünyesinde bulunan iki anaokulundan toplamda 19 ebeveyn yer almıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin tamamının çocuğunu okul öncesi kurumlara getirmeden önce ev ortamında akraba olan veya akraba olmayan bir bakıcı tarafından bakıldığını ancak zamanla bakıcının çocukları için yetersiz kaldığını düşündükleri belirlenmiştir. Araştırmanın çocuğun bakımıyla ilgili beklentilerini yansıtan görüşlerin analizi sonucunda ebeveynlerin tamamının okul öncesi eğitim kurumlarından; çocuklarının mutlu olması, eğitim alması ve sosyalleşmesi yönünde beklentilerinin olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin kurum seçimindeki beklentileri analizleri sonucunda ise; kurumun evlerine veya iş yerlerine yakınlığı, kurum çalışanlarına duyulan güven duygusu, fiyatının uygunluğu ve daha önce kurum ile kurmuş oldukları güvenli bağlar, çocuklarını daha önceden gönderen ebeveynler tarafından tavsiye edilmesi olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin kurumdan hoşlandığı ve menün olduğun sorusunun analizlerinde ise ebeveynlerin en çok öğretmenlerin çocuklarına olan yakın ilgilerinden ve kolayca iletişime geçebilmelerinden memnun oldukları görülmüştür; ayrıca sosyal etkinliklerin çeşitli ve esnek olmasından hoşlanmışlardır. Eğitimin her çocuğa özgü olarak bireyselleştirilmesinin talep edildiği ve okul ortamının

daha çok ev ortamına benzemesi, çocukların rahatça hareket edip daha fazla oyun oynayabildiği bir okul ortamı istenmesi yönünde beklentilerin ön plana çıktığı görülmüştür.

Bayrak (2017) araştırmasında, ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini incelenmek amacıyla Elazığ il merkezinde bulunan çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerden 722 tanesine anket uygulamıştır. Analizler sonucunda ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri oldukça yüksek bulunmuştur. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile demografik özellikleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentisinin çok yüksek olduğu yönündedir. Ebeveyn beklentilerinin eğitim değişkinine göre analizlerine bakıldığında lisansüstü eğitimli ebeveynlerin beklentilerinin diğer gruplardan yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların cinsiyetleri ile anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Okul öncesi eğitimden beklenti puanları erkek çocuğu olan ebeveynlerin kız çocuğu olan ebeveynlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Annelerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerinin babalardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Şahin, Sak ve Şahin (2013) araştırmalarında okul öncesi eğitim ile ilgili ebeveyn görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çocukları özel bir okul öncesi eğitim kurumuna giden 35 (30 anne,5 baba) çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından tasarlanmış yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde ebeveynlerin büyük çoğunluğunun beklentileri (22 ebeveyn) ‘’okul öncesi eğitim veren kurumlar, çocukların sosyal becerilerini ve gelişimlerini destekleyecek nitelikte olmalıdır.’’ şeklinde olmuştur. Ayrıca birçok ebeveyn (14 kişi) ‘’okul öncesi eğitim kurumları çocukları ilkokula hazırlamalı, çocuğun ilkokula başlamak için neleri öğrenmesi gerektiğinin (sayılar, renkler, kavramlar vs.) bilincinde olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yeşilyurt (2011) araştırmasında ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentiyi karşılama durumlarını ve ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin coğrafi bölgelere göre farklılık gösterip göstermediği incelemiştir. 1050 kadın ve 415 erkek olmak üzere toplam 1465 ebeveyn katılmıştır. Yapılan analizler ilkokul mezunu ebeveynlerin beklentilerinin lise ve yükseköğrenim görmüş ebeveynlerden daha yüksek olduğunu ve düşük gelirli ailelerin beklentilerinin de yüksek gelirli ailelere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Okul

öncesi eğitim kurumlarından beklentiler coğrafi bölgelere göre de anlamlı farklılıklar göstermiştir. Akdeniz (Antalya) ve Marmara (İstanbul) bölgesinde yaşayan ebeveynlerin öğretmeninden beklentilerinin Karadeniz (Samsun) bölgesinde yaşayan ebeveynlerin öğretmeninden beklentisine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Eğitim ve aile ile ilgili çalışmalarda İç Anadolu(Ankara) bölgesinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin Marmara (İstanbul) bölgesinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinden daha düşük olduğu gözlenmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının beklentilerini karşılama düzeylerine bakıldığında; 'öğretmen' boyutunda İç Anadolu (Ankara), Marmara (İstanbul) ve Güneydoğu Anadolu (Şanlıurfa) Bölgelerinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerinin Akdeniz (Antalya) Bölgesinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerinden daha düşük olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Akdeniz (Antalya) Bölgesinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerinin İç Anadolu (Ankara), Doğu Anadolu (Erzurum) ve Güneydoğu Anadolu (Şanlıurfa) Bölgelerinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine Ege (İzmir) bölgesinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerin İç Anadolu (Ankara) ve Doğu Anadolu (Erzurum) ve Güneydoğu Anadolu (Şanlıurfa) Bölgelerinde yaşayan ebeveynlerin beklentilerinin karşılanma düzeylerinden daha fazla olduğu çalışmalarının sonucunda görülmüştür.

Özen'in (2008) anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasına 200 anne ve baba katılmıştır. Yapılan analizlerde anne ve babalar arasında anlamlı bir fark bulamazken daha çok annenin çalışma durumu değişkine göre yapılan analizlerde, çalışan ve çalışmayan annelerin beklentileri arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çalışan anneler, çocuğunun öğretmeninin lise mezunu veya üniversite mezunu olma durumunu ve anaokulunda çalışan personelin özelliklerini daha fazla dikkate almaktadır. Çalışan anneler kurumun ekonomik maliyetini fazla dikkate almazken eğitim etkinlikleri planlanırken bireysel farklılığını daha fazla dikkate alınmasını önemsemişlerdir. Ebeveyn ile öğretmenlerin görüşmelerinin sık olması beklentisi bulgularında ise çalışmayan anneler çalışan annelere göre daha fazla görüşme olması beklentisi içinde olduklarını göstermişlerdir. Çalışmayan annelerin okul öncesi eğitim kurumlarından çocuklarına okuma-yazma eğitimi verilmesi yönünde beklenti oranlarının çalışan annelere göre daha yüksek oranlarda olduğu görülmüştür.

Aktaş Arnas (2002) araştırmasında; günümüzde anne ve babaların büyük bir kısmının çocuklarının devam ettiği okul öncesi eğitim kurumları hakkında bilgi sahibi olduklarını,

hatta okul öncesi eğitimin bakım yeri olarak görülme algısının olmadığını belirtmiştir. Anne ve babaların kurumlara değer vermesinin onların aynı zamanda kurumlarla ilgili beklentilerinin de olduğunu göstermektedir. Pek çok ebeveyn çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına götürmeden önce kurumlarının fiziki donanımlarını iş ve işleyiş sürecini, kurumda çalışan personellerini, kurumun temiz olmasını, kurum içindeki iletişimin olumlu olup olmadığını ön planda tuttuklarını belirtmiştir. Bu sonuç ile anne babalar çocuklarını bir okul öncesi eğitim kurumuna verirken o kurumun iş-işleyiş, program gibi özelliklerinden çok fiziki koşullarına önem verdiklerini belirtmiştir.

3.2. Uluslararası Araştırmalar

Lane, Stanton, Jamison,& Philips (2007) araştırmalarında okulun ve ebeveynlerin çocuklardan beklentilerinin ortak ve farklı yönlerini belirlemeyi amaçlamıştır. 35 öğretmen ve 124 ebeveynin katıldığı araştırmada öğretmenler ve ebeveynler hangi sosyal becerilerin okul başarısında oldukça kritik olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. İki grubun çocukların işbirliği içinde olma becerisi üzerinde ortak görüş bildirdikleri, öz denetim ve kendini savunma becerileri konusunda ayrılık yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırmacılar, okulun ve ebeveynlerin bir araya gelerek çocuklardan ve okuldan hangi beklentiler içinde olduklarını belirledikleri zaman çocukların da bu beklentiyi kanıksadıkları ve problemli davranışların azaldığını ifade etmektedir.

Laloumi-Vidali (2006) araştırmasında; okul öncesi dönem çocuklarının gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının önemi konusunda annelerin çocuklarının eğitiminde ki rolü ve annelerin okul öncesi kurumdan beklentilerini araştırmışlardır. Araştırmaları için 8 orta düzey gelire sahip ve 8 düşük düzey gelire sahip anne ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın asıl amacı farklı demografik özelliklere sahip annelerin çocuklarının hangi gelişim alanında beklentilerini önemli gördüğü konusudur. Annelerin çoğunluğu okul öncesi eğitimi çocuğun sosyalleşmesi için önemli görmüş ve okul öncesi kurumlarının akademik yönüne daha az önem vermiştir. Yine annelerin çoğu etkili etkili disiplini sağlamanın zor olduğunu ifade etmiştir fakat yine de okul öncesi eğitimden okul öncesi çocukları için etkili disiplin sağlanmasını beklemişlerdir. Düşük gelirli anneler hem okulda hem de okul dışında öğretmenlerle (toplantı harici)daha fazla etkileşimde bulunmuşlardır. Düşük gelir grubu anneleri okul öncesi personellerinden daha fazla beklenti içindedirler. Orta sınıf anneler ise çocuklarının sahip olduğu diğer kaynaklara da güvenmişlerdir ve bütün beklentiyi okula yüklememişlerdir.

Petrie, & Holloway (2006) çalışmasında, çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin, okul öncesi eğitim programlarından beklentileri konusunu araştırmıştır. Araştırmaya 582 ebeveyn katılmıştır. Bu ebeveynlere okul öncesi eğitim hizmetlerinin sosyal ve eğitimsel yönünü düşünerek beklentileri ile ilgili sorular yönlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri, çocukların ihtiyaçlarını desteklemesiyle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ebeveynlerin, evde çocuklarıyla kişisel sorunlarını çözmelerinde, çocukları için öz bakım hizmetinin sağlanmasında, çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında eğlenceli aktivitelerle mutlu olmaları konularında beklenti içinde oldukları saptanmıştır.

Dockett ve Perry (2004) okul öncesi dönem çocuklarının okula başlamaları konusunda çocukların, ebeveynlerin ve öğretmenlerin algı, beklenti ve bakış açılarını inceledikleri çalışmalarını Avustralya'da 300 öğretmen, 300 ebeveyn ve 300 çocuk ile gerçekleştirmişlerdir. Analizler sonucunda; çocukların beklenti alanında en çok önem verdiği madde "okulda arkadaş edinmenin önemi'', ebeveynleri için ''eğitim ortamları'', öğretmenler için ise ''çocukların uyumu ve düzeni'' olarak tespit edilmiştir. Ebeveynler ayrıca bazı bireysel ilgilere ihtiyaçları olduğunu, bireysel farklılıkların göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin çocukların okula başlaması için bazı becerilere sahip olması gerektiği konusunda (bağımsız tuvalet eğitimi, tek başına giyinebilme, ayakkabısını bağlayabilme, kendi eşyalarını tanıma, kalemi düzgün tutma vb.) beklentileri ebeveynlerden daha yüksek seyretmiştir. Araştırmada ebeveynler, çocuğunun okula başlaması için belli becerileri edinmesi konusuna düşük oranda katılmışlardır. Ebeveynler çocuklarının bina olarak evlerine benzer yapıda olması beklentisi içinde olup, çocuklarının aynı yaş grubu çocuklarla eğitim alması beklentisi içinde oldukları görülmüştür. Araştırmacılar, çocuklar için başarılı bir şekilde ilkokula başlamak için öğretmen, ebeveyn ve çocukların beklentilerine odaklanmak gerektiğini belirtmişlerdir.

Achhpal (2000) araştırmasında, Avrupa kökenli Amerikalı ebeveynler ile Porto Riko'lu ebeveynlerin okul öncesi eğitim programlarının çocuklarına sundukları becerilere yönelik beklentilerini araştırmıştır. Çalışmaya toplam 60 ebeveyn katılmıştır. Bu ebeveynlerin 30'u Avrupa kökenli Amerikalı, 30'u ise Porto Riko'ludur. Ebeveynlere yarı yapılandırılmış bir görüşme protokolü sunulmuştur ve protokolde açık uçlu sorular, sıralamalar ve derecelendirmeler kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre her iki ebeveyn grubu da sosyal becerileri ve okula (ilkokula) hazır olmayı önemli görmüştür. Yaratıcı ve fiziksel

becerilerini ise daha az önemli görmüşlerdir. Her iki gruptaki ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili istenmeyen davranışlar, okul öncesi eğitim kurumunun faydaları ve çeşitli Head Start programlarının önemi konularında benzer inanışlara sahip oldukları gözlemlenmiştir. Avrupa kökenli Amerikalı ebeveynler, diğer gruba göre daha fazla duygusal boyuttaki becerilere ve bağımsızlık, dürüstlük ve akademik beceriler öncesi kazanılan davranışsal becerilere ait beklentiler ifade etmiştir. Bunun aksine, Porto Rikolu ebeveynler ise eğitimli olma, başarılı olma, yetişkinlerle kurulan sosyal iletişim ve dil/matematik gibi ön akademik becerilere ilişkin beklentileri olduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analizleri yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; olan bir olayı olabildiğince ayrıntılı bir şekilde kavramamızı sağlayan anlatımlardan oluşan betimsel bir araştırma olup, betimsel araştırma yöntemleri içinde en sık kullanılan tarama modelindedir. Tarama modeli; toplumun belli bir kısmından seçilen insanların belirlenmiş herhangi bir konu üzerinde ne düşündüğü, bu konuyla ilgili her türlü yargılarını, yaşantılarını ya da olumsuz duygularını betimlemesi için belirlenmiş grup üzerinde yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk, 2008). Bu araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarından ebeveynlerin beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentiyi karşılama durumu tarama modeliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 Eğitim- Öğretim yılında Aksaray İli Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Aksaray Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi web sitesindeki istatistiki verilere göre 2018-2019 eğitim-öğretim yılında il genelinde okul öncesi eğitime devam eden kız öğrenci sayısı 1728, erkek öğrenci sayısı ise 1889'dir (aksaraymem.gov.tr). Araştırma verileri 5 bağımsız anaokuluna ve 7 ilkokul bünyesine bağlı anasınıfına dağıtılmıştır. Toplamda 750 veri dağıtılmış olup 408 veriye ulaşılabilmiştir. Veriler dağıtılırken görüşülen okul idarelerinin işbirlikçi bir tutum içinde

olması, öğretmenlerin istekli olması, ulaşım ve iletişimin kolay sağlanabilmesinden dolayı seçilen örneklem yöntemi kolay ulaşılabilir örnekleme olarak belirlenmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu; okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynlerinin yaşı, medeni durumu, çalışma saatleri, aylık geliri, öğrenim durumu, aile tipi ve çocukların doğum sırası ve çocukların kaç yıldır okul öncesi eğitim aldıklarına dair bilgileri içermektedir.

4.3.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği ve Okul Öncesi Ebeveyn Beklentiyi Karşılama Anketi

Araştırmada, okulöncesi eğitimde ailenin beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerini belirlemek için Yeşilyurt tarafından 2011 yılında geliştirilen "Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği" ve "Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi" kullanılmıştır. Yeşilyurt ölçme araçlarının geliştirilme aşamasında 108 aileye açık uçlu sorular yönelterek taslak maddeleri oluşturmuştur. 43 madde olarak hazırlanan ''Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'' ve "Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi'' 134 aileye uygulanmış ve çalışma sonunda 20 maddeye düşürülmüştür. Bu çalışmada 20 madde iki alan uzmanının görüşüne sunularak uygunluğu onaylanmıştır. İfadelere katılma durumu 5'li Likert tipinde ve "*Kesinlikle Katılmıyorum*"dan "*Kesinlikle Katılıyorum*" şeklinde derecelenmiştir.

4.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 408 ebeveynden veri toplanmıştır. Öncelikle her ebeveyne Kişisel Bilgi Formu doldurtulmuştur. Veriler ebeveynlerin gönüllülüğüne bağlı olarak formların dağıtılmasıyla toplanmıştır. Okul öncesi ebeveyn beklenti ölçekleri 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 1.döneminde bütün okullara dağıtılmıştır. Okul öncesi beklentiyi karşılama anketi ise 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 2.döneminde mayıs ayı içinde toplanmıştır. Veriler 2 haftalık süreler içinde toparlanmıştır. Katılımcıların yaşları 21 ile 53 arasında değişmektedir, 31 katılımcı yaşını belirtmemiştir. Katılımcıların demografik değişkenlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı

Demografik Özellikler	(f)	(%)
İkamet Durumu		
Merkez	376	92.16
İlçe	3	0.74
Belirtilmemiş	29	7.11
Medeni Durum		
Evli	369	90.44
Bekar	10	2.45
Belirtilmemiş	29	7.11
Annelerin Çalışma Durumu		
Çalışıyor	159	38.97
Çalışmıyor	218	53.43
Belirtilmemiş	31	7.60
Babaların Çalışma Durumu		
Çalışıyor	362	88.73
Çalışmıyor	4	0.98
Belirtilmemiş	42	10.29
Aylık Gelir		
2500 ve altı	150	36.76
2501-4500	104	25.49
4501-6000	64	15.69
6001 ve üzeri	48	11.76
Belirtilmemiş	42	10.29
Çalışma Saatleri		
Çalışmayan	186	45.59
3-10 saat arası	154	37,75
11-18 saat arası	24	5,89
Belirtilmemiş	44	10.78
Öğrenim Durumu		
Okuryazar değil	1	0.25
İlkokul Mezunu	29	7.11
Ortaokul-Lise Mezunu	170	41.67
Önlisans-Lisans Mezunu	157	38.48
Lisansüstü Mezunu	21	5.15
Belirtilmemiş	30	7.35
Çocukların Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi		
1 Yıl	205	50.25
2 Yıl	112	27.45
3 Yıl	48	11.76
4 Yıl	6	1.47
Belirtilmemiş	37	9.07
Çocukların Cinsiyeti		
Kız	209	51.23
Erkek	180	44.12
Belirtilmemiş	19	4.66
Çocukların Doğum Sırası		

Tek	89	21.81
En Büyük Çocuk	101	24.75
Ortanca Çocuk	20	4.90
En Küçük Çocuk	166	40.69
Belirtilmemiş	32	7.84
Aile Tipi		
Tek Ebeveynli Aile	13	3.19
Çekirdek Aile	333	81.62
Geniş Aile	27	6.62
Belirtilmemiş	35	8.58

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %92.16'sının (f=376) merkezde yaşadığı, %90.44'ünün (f=369) evli olduğu görülmektedir. Annelerin %38.97 sinin (f=159) babaların %88.73 gibi büyük bir kısmının (f=362) çalıştığı belirlenmiştir. %36.76'lık bir kısmının (f=150) 2500 lira ve altında, %11.76'lık diğer bir grubun ise (f=42) 6001 lira ve üzerinde ücret aldığı saptanmıştır. Katılımcıların çalışma saatlerinin %83.34 'lük bir kısmının (f=340) 0-10 saat aralığında çalıştıkları görülmüştür. Katılımcıların dağılımdaki en büyük oran olarak %41.67 lik bir kısmı (f=170) ortaokul-lise mezunudur. Katılımcıların çocuklarının %50.25'ünün (f=205) bir yıl okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir. Katılımcıların %51.23'ünün (f=209) çocuğunun cinsiyetini kız, %44.12 lük kısmının ise (f=180) erkektir. Katılımcıların %21.81 i tek çocuğu olduğunu (f=89) belirtmiştir. %81.62'sının (f=333) çekirdek aile yapısına sahip olduğu görülmektedir.

4.5. Verilerin Analizi

SPSS 20 programı kullanılan araştırmada öncelikle ebeveynlerin beklentileri ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur. Katılma durumlarına ilişkin her madde özelinde frekans yüzde aritmetik ortalama ve standart sapmalar verilmiştir. Ebeveynlerin görüşleri için kullanılan "Okul Öncesi Ebeveyn Beklentiyi Karşılama Anketi" ve "Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği" ölçme araçlarının maddelerinin birbirinden bağımsız olması sebebiyle demografik özellikler ile ebeveynlerin beklentisi ve beklentinin karşılanması durumu arasındaki ilişki incelenirken Ki-Kare testinden yararlanılmıştır. Ki-Kare testi sınıflama düzeyinde ölçülmüş iki değişken arasında anlamlı bir ilişki (bağımlılık ilişkisi) olup olmadığını test eder (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2016). Öncelikli olarak "Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği" ve demografik özellikler arasında ilişki incelenmiş, sonrasında ise "Okul Öncesi Ebeveyn Beklentiyi Karşılama Anketi" ve demografik özellikler arasında ilişki incelenmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ne İlişkin Betimsel Analizler

Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki ifadelere katılma/katılmama durumları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma/Katılmama Durumları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$X \pm S_x$
Madde 1	8	2.0	21	5.3	45	11.3	190	47.6	135	33.8	4.1±0.9
Madde 2	8	2.0	22	5.5	27	6.8	172	43.3	168	42.3	4.2±0.9
Madde 3	13	3.3	17	4.3	27	6.9	116	29.4	221	56.1	4.3±1,0
Madde 4	10	2.5	40	10.2	61	15.5	145	36.8	138	35.0	3.9±1.1
Madde 5	32	8.1	73	18.5	32	8.1	158	40.0	100	25.3	3.6±1.3
Madde 6	9	2.3	3	0.8	5	1.3	115	28.8	267	66.9	4.6±0.8
Madde 7	17	4.3	66	16.6	64	16.1	143	36.0	107	27.0	3.6±1.2
Madde 8	11	2.8	8	2.0	8	2.0	148	37.5	220	55.7	4.4±0.9
Madde 9	9	2.3	19	4.8	43	10.9	150	37.9	175	44.2	4.2±1,0
Madde 10	14	3.6	40	10.2	40	10.2	162	41.4	135	34.5	3.9±1.1
Madde 11	13	3.3	51	12.8	81	20.4	179	45.1	73	18.4	3.6±1,0
Madde 12	11	2.8	39	9.8	65	16.4	191	48.2	90	22.7	3.8±1,0
Madde 13	27	6.8	67	16.8	18	4.5	127	31.9	159	39.9	3.8±1.3
Madde 14	10	2.5	24	6.1	21	5.3	190	48.3	148	37.7	4.1±0.9
Madde 15	10	2.5	16	4.0	13	3.3	141	35.3	220	55.0	4.4±0.9
Madde 16	9	2.3	25	6.3	34	8.6	127	32.1	201	50.8	4.2±1,0
Madde 17	9	2.3	21	5.3	45	11.3	200	50.4	122	30.7	4±0.9,0
Madde 18	13	3.3	63	15.8	54	13.6	181	45.5	87	21.9	3.7±1.1
Madde 19	15	3.8	56	14.1	73	18.4	180	45.3	73	18.4	3.6±1.1
Madde 20	34	8.6	67	16.9	76	19.1	135	34.0	85	21.4	3.4±1.2

Bu ifadeler aşağıdaki tabloda katılma/katılmama durumu şeklinde özetlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma Durumuna Göre Dağılımları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddeleri	Katılmama Durumu		Katılma Durumu	
	f	%	f	%
Madde 1	29	7.3	325	81.5
Madde 2	30	7.6	340	85.6
Madde 3	30	7.6	337	85.5
Madde 4	50	12.7	283	71.8
Madde 5	105	26.6	258	65.3
Madde 6	12	3.0	382	95.7
Madde 7	83	20.9	250	63.0
Madde 8	19	4.8	368	93.2
Madde 9	28	7.1	325	82.1
Madde 10	54	13.8	297	76.0
Madde 11	64	16.1	252	63.5
Madde 12	50	12.6	281	71.0
Madde 13	94	23.6	286	71.9
Madde 14	34	8.7	338	86.0
Madde 15	26	6.5	361	90.3
Madde 16	34	8.6	328	82.8
Madde 17	30	7.6	322	81.1
Madde 18	76	19.1	268	67.3
Madde 19	71	17.9	253	63.7
Madde 20	101	25.4	220	55.4

Katılımcıların en çok sırasıyla "*Okulda çocuğuma günlük yaşamda karşılaştığı sorunları çözme becerisi kazandırılmalıdır*." (%95,7), "*Çocuğumun öğretmeni her dönem çocuğumun gelişimiyle ilgili benimle yüz yüze görüşmelidir*." (%93,2), "*Çocuğumun sınıfında onunla aynı yaşta olan çocuklar olmalıdır*." (%90,3), "*Öğretmen her dönem bana çocuğumun gelişimiyle ilgili (fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal) düzenli olarak rapor vermelidir*." (%86), "*Öğretmenin önceliği çocuğuna bağımsızlığını kazandırmak olmalıdır*." (%85,6), ''*Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır*.''(%85,5) maddelerini işaretlediği görülmektedir. Katılımcıların okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerine bakıldığında bütün maddelerin genelde önemli bulunduğu ve yüksek beklentiye sahip olunduğu görülmüştür. Ebeveynlerin yüksek düzeyde beklentilerinin genellikle çocuğunun öğretmenine yönelik beklenti maddeleri olduğu görülmektedir. Çakıroğlu (2013) da araştırmasında benzer şekilde ebeveynlerin öğretmene ilişkin beklentilerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Öğretmenin çocuklarının gelişim dönemi özelliklerini iyi bilmesi (%99,5), çocuklara değer vermesi ve çocuklara karşı anlayışlı ve

saygılı olması (%99), güler yüzlü olması (%98,1), öğretmenlik deneyiminin olması (%96,3), her ihtiyaç duyulduğunda görüşmek için aileye zaman ayırması (%96), çocuklar ve aile ortamları hakkında bilgi sahibi olması (%95) ebeveynlerin öğretmenle ilgili beklentilerinin en yüksek olduğu maddelerdir. Öğretmenin 4 yıllık okul öncesi öğretmenliği eğitimi almış olması (%89) ve aile katılım çalışmalarına önem vererek bu yönde etkinlikler düzenlemesi de (%89) yüksek düzeyde seyretmiştir. Güner Özbilenler (2017) araştırmasında ebeveynlerin beklentilerine ilişkin yüksek düzeyde raporlanan ifadeler bu araştırmadaki ifadelerle benzerlik göstermektedir. "*Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır.*" (%88,9) ve "*Öğretmenin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir*" (%78,1). Araştırma sonuçları incelendiğinde ''*Çocuğumun farklı ailevi özelliklere (gelir düzeyi, etnik, köken, dini tercih vb.) sahip çocuklarla eğitim görmelidir* 'maddesine en yüksek düzeyde (101 katılımcı) katılmama oranı olduğu görülmüştür. Ebeveynler kendi çocuklarının sahip olduğu ailevi özelliklere benzeyen çocuklarla birlikte olmasını istemektedirler. Okul araştırması yaparken ebeveynler genel olarak okulun ebeveyn profili hakkında sorular sormaktadırlar. Bunlara neden olarak Alp ve Taştan'a (2011) göre ayrımcılık daha çok bireylerin doğum yerleri, konuşulan dilleri, dini inançları, aksanları üzerinden gerçekleşmektedir. Resmiyette ayrımcılık yapılmasa bile ebeveynler çocuklarının kendi özelliklerinden farklı çocuklarla birlikte olmasından huzursuzluk hissetmektedirler.

5.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Ki Kare Analizi Sonuçları

5.2.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Cinsiyet Değişkine Göre Ki Kare Analizleri

Cinsiyet değişkeni ile katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 4' de verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 4. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'ndeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	0.608	2	0.705
Madde 2	1.560	2	0.458
Madde 3	7.220	2	0.027*
Madde 4	0.256	2	0.880
Madde 5	2,819	2	0,244

Madde 6	1,540	2	0,463
Madde 7	4,455	2	0,108
Madde 8	2,639	2	0,267
Madde 9	0,890	2	0,641
Madde 10	4,222	2	0,121
Madde 11	0,696	2	0,706
Madde 12	0,103	2	0,950
Madde 13	2,405	2	0,300
Madde 14	4,968	2	0,083
Madde 15	0,109	2	0,947
Madde 16	0,055	2	0,973
Madde 17	2,448	2	0,294
Madde 18	3,851	2	0,146
Madde 19	2,043	2	0,360
Madde 20	2,485	2	0,289

Tablo 4'te görüldüğü gibi 3.madde ile cinsiyet arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Anlamlı ilişki saptanan maddelerden 3. madde incelendiğinde kız çocuğuna sahip ebeveynlerde *"Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır."* İfadesine katılım oranı %90.5 iken bu oranın erkek çocuğuna sahip ebeveynlerde %81.3'e düştüğü görülmüştür. Yaman'a (2016) göre geçmişten günümüzde kadın toplum hayatı içinde genel olarak çalışmayan ve evde çocuklarının bakım ve eğitimiyle ilgilenen rolündeyken erkek çalışan, para kazanan ve çocuklarının her türlü gelişim alanıyla daha az ilgilenen kişi rolündedir. Kadın çocuklarının eğitimiyle daha fazla ilgilendiği için bu konuda erkeklere göre daha fazla beklenti içinde olmaktadır. Bu aile yapısının dışında demokratik ilişkiler kuran ailelerde ise beklentiyi ebeveynler eşit paylaşmaktadırlar. Bu çalışmalardan hareketle toplum hayatında geri planda kalan kadın rolünden dolayı ebeveynler özellikle kız çocuklarının daha iyi bir eğitim almasını istemektedirler.

5.2.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri

Anne çalışma durumu değişkeni ile katılımcıların beklenti anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 5. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	1,044	2	0,593
Madde 2	5,549	2	0,062
Madde 3	11,426	2	0,003*
Madde 4	14,249	2	0,001*
Madde 5	6,815	2	0,033*
Madde 6	3,691	2	0,158
Madde 7	11,145	2	0,004*
Madde 8	2,701	2	0,259
Madde 9	1,844	2	0,398
Madde 10	10,051	2	0,007*
Madde 11	3,585	2	0,167
Madde 12	0,439	2	0,803
Madde 13	19.742	2	0,000*
Madde 14	0,334	2	0,846
Madde 15	6.171	2	0,046*
Madde 16	0,341	2	0,843
Madde 17	2,015	2	0,365
Madde 18	3.041	2	0,219
Madde 19	1.480	2	0,477
Madde 20	0,472	2	0,790

3, 4, 5.7. 10, 13 ve 15. maddeler ile anne çalışma durumu arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Anlamlı ilişki saptanan maddelerden 3. madde incelendiğinde çalışmayan annelerin *"Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır."* ifadesine katılma oranı % 54.3 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı % 45,7 olduğu görülmüştür. 4. maddede çalışmayan annelerin "*Çocuğumun sınıfında yardımcı bir öğretmen bulunmalıdır*" ifadesine katılma oranı % 51,7 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı % 48,3'tür. 5.maddede çalışmayan annelerin "*Öğretmenin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir*" ifadesine katılma oranı %60.8 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı 39,2'dir. Çalışmayan anneler öğretmenin fiziksel olarak dış görünüşüne daha fazla önem vermekte ve beklentilerini yüksek tutmaktadırlar. Çalışmayan anneler okul öncesi öğretmenini çocuğu için model bir yetişkin imajında görmektedir. Çalışan annelerin de bu konuda aynı hassasiyeti göstermesinin ve öğretmeni çocuğu için model olarak görmesinin eğitim kalitesi açısından öğretmenin motivasyonunu yükselteceği düşünülmektedir. 7. maddede çalışmayan annelerin "*İstediğim zaman çocuğumun sınıfını izleyebilmeliyim*" ifadesine katılma oranı %62 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı %38'dir. Çalışmayan anneler daha fazla boş zamana sahip olmasından dolayı istedikleri zaman çocuklarının etkinlerini izlemek istemektedirler. Çalışan annelerin bu konuda beklentileri zaman bulamadıkları için daha

düşük olabilir. 10. maddede çalışmayan annelerin "*Çocuğumun iyi bakımı (beslenme, temizlik vb.) gördüğünden emin olursam okulun yeterli olduğunu düşünürüm.*" ifadesine katılma oranı % 62.3 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı %37.7'dir. Çalışmayan annelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri çalışan annelere göre genel olarak daha yüksektir çünkü çalışmayan anneler için okul çocukları için yaşamın pek çok alanını doldurması gereken bir kurum olarak görülebilir. Çalışan anneler ise mesai saatleri haricinde çocuğuna kısa ama daha kaliteli zaman ayırma isteğiyle çocuğuyla ilgili her şeyi okula yüklemiyor olabilir. Çalışan ebeveynlerden çocuğunun beslenme ve temizlik konusunda daha çok hassasiyet göstermeleri beklenebilir. Okul öncesi eğitimin kazanımlarından biri de öz bakım becerilerinin geliştirilmesidir (MEB, 2016).

13. Maddede çalışmayan annelerin "*Okulda çocuğumun sayı sayma, renkleri tanıma vb. becerilerinin gelişimine; arkadaşlık kurma, işbirliği vb. becerilerinin gelişiminden daha fazla önem verilmelidir.*" ifadesine katılma oranı % 64.5 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı % 35.5'tir. 15. Maddede çalışmayan annelerin "*Çocuğumun sınıfında onunla aynı yaşta olan çocuklar olmalıdır*" ifadesine katılma oranı % 56.4 iken çalışan annelerin ifadeye katılma oranı % 43, 6 dır. Buna neden olarak çalışan annelerin sosyal hayatın içinde daha fazla bulunması, çalışan bir birey olarak kurum çalışanlarıyla empati kurması onların beklenti düzeylerini çalışmayan annelere oranla düşürmüş olabilir. Ayrıca çalışan annelerin çocuklarıyla geçirdikleri zaman çalışmayan annelere göre daha az olduğundan çalışan anneler çocuklarının sosyalleşmesi, arkadaşlık kurması ve işbirliği maddelerine daha fazla katılım göstermiş olabilir. Özen (2008) çalışan ve çalışmayan annelerin okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen etkinlikler konusunda farklı görüşlerde olduğunu belirtmiştir. Çalışmayan anneler sosyal etkinliklerden daha çok Türkçe ve Matematik gibi akademik etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünürken çalışan anneler bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir. Okul öncesi eğitim kurumlarında okuma-yazma öğretiminin gerçekleştirilmesi gerektiği konusunda da annelerin farklı fikirde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmayan anneler okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazma öğretilmesi gerektiğini düşünürken çalışan anneler bu görüşe katılmamışlardır.

5.2.3. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri

Öğrenim durumu değişkeni ile katılımcıların beklenti anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrenim Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	6,852	2	0,033*
Madde 2	16,755	2	0,000*
Madde 3	12,608	2	0,002*
Madde 4	30,364	2	0,000*
Madde 5	7,918	2	0,019*
Madde 6	2,454	2	0,293
Madde 7	3,485	2	0,175
Madde 8	0,709	2	0,701
Madde 9	1,499	2	0,473
Madde 10	4,844	2	0,089
Madde 11	0,812	2	0,666
Madde 12	4.176	2	0,124
Madde 13	29,935	2	0,000*
Madde 14	0,691	2	0,708
Madde 15	4,383	2	0,112
Madde 16	1,031	2	0,597
Madde 17	0,570	2	0,752
Madde 18	1,843	2	0,398
Madde 19	0,458	2	0,795
Madde 20	3,735	2	0,154

Tablo 6'da görüldüğü gibi 1,2,3,4,5 ve 13. maddeler ile öğrenim durumu arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Anlamlı ilişki saptanan maddelerden 1. maddede ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin "*Okul, öğretmenler ve aileler arasında iletişimi güçlendirecek okul dışı aktiviteler düzenlemelidir*." İfadesine katılma oranı %50,3 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılım düzeyi % 49.7'dir. 2. maddede ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin "*Öğretmenin önceliği çocuğuna bağımsızlığını kazandırmak olmalıdır*." İfadesine katılma oranı % 51,4 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma düzeyi % 48,6'dır. 3. maddede ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin "*Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır*" ifadesine katılma oranı % 51,3 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma düzeyi % 48,7'dir. 4. maddede ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin "*Çocuğumun sınıfında yardımcı bir öğretmen bulunmalıdır*." ifadesine katılma oranı % 54,7 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma düzeyi % 45,3'tür. 5. maddede ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin "*Öğretmenin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir*" ifadesine katılma düzeyi % 49 iken, lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma düzeyi % 51'dir. 13. maddede ise ön lisans ve üzeri öğrenim durumuna

sahip ebeveynlerin "*Okulda çocuğumun sayı sayma, renkleri tanıma vb. becerilerinin gelişimine; arkadaşlık kurma, işbirliği vb. becerilerinin gelişiminden daha fazla önem verilmelidir*" ifadesine katılma düzeyi % 38,7 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma düzeyi % 61,3'tür. Öğrenim durumu daha yüksek ebeveynler daha çok çalışan ebeveynler olabilir, çocuklarının okul dışı etkinliklerde bulunmasını daha çok isteyen bu ebeveynler, çalışma hayatının yoğunluğunda çocuğuna yeterli zaman ayıramamaktan kaynaklanan eksikliklerini okul beklentisiyle gidermeye çalışıyor olabilecegi dusunulmketedir. Eğitim seviyesi yükselen ebeveyn hem sosyal hem de ekonomik bağımsızlığa sahip olduğundan kendi gibi çocuğunun da öncelikli olarak bağımsızlığını kazanmasını istiyor olabilecegi dusunulmektedir. Eğitim seviyesi yüksek ebeveynler çocuklarının eğitim seviyesi yüksek öğretmenler tarafından eğitilmesini ve çocuklarının sınıfında yardımcı bir öğretmen olmasını istemektedirler. Ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğunun sayı sayma, renkleri tanıma vs. akademik becerileri kazanmasına daha çok önem vermektedir. Eğitim hayatını daha fazla deneyimleyen ebeveyn, temelden edinilecek bir takım akademik kazanımların önemli olduğunun bilincinde olabilir. Lise ve altı öğrenim durumuna sahip ebeveynlerin öğretmenin fiziksel görüşüne önem veririm maddesine katılım oranlarının daha yüksek oldugu görülmüştür. Eğitim seviyesi yükseldikçe ebeveyn dış görünüşe değil daha çok öğretmenin niteliğine odaklanıyor olabilirler. Bayrak (2017) araştırmasında anne babaların eğitim düzeylerinin artmasına paralel olarak okul öncesi eğitimden beklentilerinin arttığını ortaya koymuştur. Yeşilyurt (2011) ise farklı olarak ilkokul mezunu ebeveynlerin beklentisinin yükseköğrenim mezunu ebeveynlere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

5.2.4. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddelerinin Çocuğun Doğum Sırası Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri

Çocuğun doğum sırası değişkeni ve katılımcıların beklenti anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 7. Çocuğun Doğum Sırasına Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeğindeki Maddelere Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	1,695	6	,946
Madde 2	0,678	6	,995
Madde 3	15,228	6	,019*
Madde 4	12,654	6	,049*

Madde 5	6,653	6	,354
Madde 6	3,205	6	,783
Madde 7	6,933	6	,327
Madde 8	5,187	6	,520
Madde 9	5,104	6	,531
Madde 10	11,795	6	,067
Madde 11	3,052	6	,802
Madde 12	1,173	6	,978
Madde 13	3,789	6	,705
Madde 14	5,973	6	,426
Madde 15	14,206	6	,027*
Madde 16	13,222	6	,040*
Madde 17	2,691	6	,847
Madde 18	7,250	6	,298
Madde 19	7,600	6	,269
Madde 20	1,259	6	,974

Tablo 7'de görüldüğü gibi 3,4,15 ve 16. maddeler ile çocuğun doğum sırası arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Anlamlı ilişki saptanan maddelerden 3.maddede ebeveynlerin sahip oldukları çocuğun sırasına göre "*Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır"* ifadesine katılma oranları şu şekilde sıralanmaktadır. Çocuğu ailedeki en küçük çocuk olan ebeveynler % 45,4; tek çocuğu olan ebeveynler %25.2; çocuğu ailedeki en büyük çocuk olan ebeveynler %24.9 ve çocuğu ailedeki ortanca çocuk olan ebeveynler %4.4. Dördüncü maddede ebeveynlerin sahip oldukları çocuğun sırasına göre "*Çocuğumun sınıfında yardımcı bir öğretmen bulunmalıdır"* ifadesine katılma oranları şu şekilde sıralanmaktadır: Çocuğu ailedeki en küçük çocuk olan ebeveynler % 47,9; çocuğu ailedeki en büyük çocuk olan ebeveynler %25.3; tek çocuğu olan ebeveynler %23.4 ve çocuğu ailedeki ortanca çocuk olan ebeveynler %3.4. 15. maddede ebeveynlerin sahip oldukları çocuğun sırasına göre "*Çocuğumun sınıfında onunla aynı yaşta olan çocuklar olmalıdır*" ifadesine katılma oranları şu şekildedir: Çocuğu ailedeki en küçük çocuk olan ebeveynler % 43,2; çocuğu ailedeki en büyük çocuk olan ebeveynler %27.1; tek çocuğu olan ebeveynler %25.3 ve çocuğu ailedeki ortanca çocuk olan ebeveynler %4.5. 16. maddede ebeveynlerin sahip oldukları çocuğun sırasına göre "*Sınıf ilköğretim binasından faklı ayrı olmalıdır*" " ifadesine katılma oranları şu şekildedir: Çocuğu ailedeki en küçük çocuk olan ebeveynler % 44; çocuğu ailedeki en büyük çocuk olan ebeveynler %79,6; tek çocuğu olan ebeveynler %25.4 ve çocuğu ailedeki ortanca çocuk olan ebeveynler %5,2. Dockett ve Perry (2009) araştırmasında; ebeveynlerin fiziksel olarak geniş ve çok katlı okul binası yapılarıyla ilgili kaygıları olduğundan bahsetmişlerdir. Çok geniş bahçeler, düşük çitler ve karmaşık bina yapılarının çocukların denetimini güçleştireceğini ve büyük yaş grubu çocuklarla kendi çocuklarının aynı ortamı paylaşmasının çocukları için ezici bir durum olabileceğini

belirtmişlerdir. Maddeler genel olarak incelendiğinde ailelerin beklentisi en küçük çocukta yüksek iken ortanca çocukta en küçük çocuğa kıyasla büyük oranda düşmektedir. Bu bulguya neden olarak, ebeveynlerin çocuklarının eğitim sürecinden beklenti içinde olma ile ilgili bilinçlilik durumunun yıllar içinde geliştiği ve ailenin küçük çocuğuna karşı hassasiyetlerinin bu nedenle daha fazla olduğu söylenebilir. İnci (2014) araştırmasında babaların ilk ve son çocuğa karşı olan tutumunun ortanca çocuğuna kıyasla daha esnek ve olumlu olduğunu saptamıştır.

5.3. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Betimsel Analiz Sonuçları

Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi'nde yer alan ifadelere katılma durumları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddeleri	Kesinlikle Karşılamıyor		Karşılamıyor		Kararsızım		Karşılıyor		Kesinlikle Karşılıyor		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X±S_x
Madde 1	40	10,3	79	20,3	53	13,6	145	37,3	72	18,5	3,3±1,3
Madde 2	33	8,5	29	7,5	44	11,4	174	45,0	107	27,6	3,8±1,2
Madde 3	42	11,0	18	4,7	20	5,2	106	27,7	197	51,4	4,0±1,3
Madde 4	71	18,9	110	29,3	59	15,7	77	20,5	59	15,7	2,8±1,4
Madde 5	32	8,2	22	5,6	11	2,8	130	33,3	195	50,0	4,1±1,2
Madde 6	38	9,8	22	5,7	30	7,7	160	41,2	138	35,6	3,9±1,2
Madde 7	69	18,1	82	21,5	85	22,3	98	25,7	48	12,6	2,9±1,3
Madde 8	36	9,3	31	8,0	23	5,9	155	40,1	142	36,7	3,9±1,3
Madde 9	131	35,0	141	37,7	66	17,6	17	4,5	19	5,1	2,1±1,1
Madde 10	27	7,0	24	6,2	37	9,5	176	45,4	124	32,0	3,9±1,1
Madde 11	32	8,3	87	22,7	86	22,4	130	33,9	49	12,8	3,2±1,2
Madde 12	42	10,9	99	25,8	60	15,6	113	29,4	70	18,2	3,2±1,3
Madde 13	36	9,4	37	9,6	42	10,9	145	37,8	124	32,3	3,7±1,3
Madde 14	37	9,7	47	12,3	30	7,9	156	40,8	112	29,3	3,7±1,3
Madde 15	40	10,3	30	7,8	33	8,5	156	40,3	128	33,1	3,8±1,3
Madde 16	42	11,1	33	8,8	12	3,2	98	26,0	192	50,9	4±1,4
Madde 17	34	8,9	46	12,0	52	13,5	154	40,1	98	25,5	3,6±1,2
Madde 18	31	8,0	66	17,0	53	13,7	142	36,6	96	24,7	3,5±1,3
Madde 19	24	6,3	90	23,5	57	14,9	148	38,6	64	16,7	3,4±1,2
Madde 20	39	10,1	54	14,0	82	21,2	140	36,3	71	18,4	3,4±1,2

Tablo 8'de belirtilen oranlar katılımcıların beklentilerinin karşılanması ya da karşılanmaması durumuna göre Tablo 9'da özetlenmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Beklentilerinin Karşılanma/Karşılanmama Durumlarına İlişkin Dağılımları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddeleri	Karşılanmama Durumu		Karşılanma Durumu	
	f	%	f	%
Madde 1	119	30.6	217	56
Madde 2	62	16	281	72.6
Madde 3	60	15.7	303	79.1
Madde 4	181	48.2	136	36.2
Madde 5	54	13.8	325	83.3
Madde 6	60	15.5	298	76.8
Madde 7	151	39.6	146	38.3
Madde 8	67	17.3	297	76.8
Madde 9	272	72.7	36	9.6
Madde 10	51	13.2	300	77.4
Madde 11	119	31	179	46.7
Madde 12	141	36.7	183	47.6
Madde 13	73	19.3	269	70.1
Madde 14	84	22	268	70.1
Madde 15	70	18.1	284	73.4
Madde 16	75	19.9	290	76.9
Madde 17	80	20.9	252	65.6
Madde 18	97	25	238	61.3
Madde 19	114	29.8	212	55.3
Madde 20	93	24.1	211	54.7

Ebeveynlerin sırasıyla beklentilerinin en çok karşılandığı maddeler şu şekildedir: "*Öğretmenin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir.*" (%83,3), "*Çocuğumun öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır*." (%79,1), "*Çocuğumun iyi bakımı (beslenme, temizlik vb.) gördüğünden emin olursam okulun yeterli olduğunu düşünürüm*." (%77,4), "*Sınıf ilköğretim binasından faklı ayrı olmalıdır.*" (%76,9), "*Çocuğumun öğretmeni her dönem çocuğumun gelişimiyle ilgili benimle yüz yüze görüşmelidir*." (%76,8), "*Okulda çocuğuma günlük yaşamda karşılaştığı sorunları çözme becerisi kazandırılmalıdır*." (%76,8), "*Çocuğumun sınıfında onunla aynı yaşta olan çocuklar olmalıdır*." (%73,4), "*Öğretmenin önceliği çocuğuna bağımsızlığını kazandırmak olmalıdır.*" (%72,6). "*Okul içinde sağlık personeli (doktor/hemşire) olmalıdır*." (%72,7) maddesinde beklentinin karşılanmama durumunun yüksek olduğu görülmektedir. Ebeveynin okul öncesi eğitimden beklentisinin karışlanma durumunun öğretmen özellikleri ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Ceylan (2019) araştırmasında; ebeveynlerin en çok öğretmenlerin cocuklara karsi ilgisi, yaklaşımı ve iletişim gücünden memnun olduklarını ayrıca kurumdaki eğitim faaliyetlerinden ve sosyal faaliyetlerin çeşitliliği ve faaliyetlere katılımdaki esneklikten hoşlandıklarını belirlemiştir.

5.4. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine İlişkin Ki Kare Analizi Sonuçları

5.4.1. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerinin Cinsiyet Değişkine Göre Ki Kare Analizleri

Cinsiyet değişkeni ile katılımcıların beklentilerinin karşılanma durumu anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 10. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	,831	2	,660
Madde 2	1,701	2	,427
Madde 3	2,013	2	,366
Madde 4	0,762	2	,683
Madde 5	0,987	2	,610
Madde 6	1,378	2	,502
Madde 7	1,948	2	,378
Madde 8	0,581	2	,748
Madde 9	4,315	2	,116
Madde 10	0,880	2	,644
Madde 11	1,276	2	,528
Madde 12	0,012	2	,994
Madde 13	2,215	2	,330
Madde 14	1,819	2	,403
Madde 15	0,208	2	,901
Madde 16	1,408	2	,495
Madde 17	4,242	2	,120
Madde 18	1,112	2	,573
Madde 19	3,869	2	,144
Madde 20	0,215	2	,898

Tablo 10'de görüldüğü gibi maddeler ile cinsiyet arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunamamıştır. Cinsiyetin beklentilerin karşılanması anketi maddelerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür. Güner Özbilenler (2017) araştırmasında benzer şekilde cinsiyetin okul öncesi eğitim kurumundan beklentinin karşılanma durumuna etki etmediğini belirlemiştir.

5.4.2. Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ki Kare Analizleri

Anne çalışma durumu değişkeni ile katılımcıların beklentilerinin karşılanma durumu anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisine Ki-Kare analizi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 11'de verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri Ek 2'te sunulmuştur.

Tablo 11. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddelerine Katılma Durumu Ki Kare Testi Sonuçları

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi Maddeleri	χ^2	sd	p
Madde 1	,325	2	,850
Madde 2	6,047	2	,049*
Madde 3	,796	2	,672
Madde 4	,180	2	,914
Madde 5	1,467	2	,480
Madde 6	,066	2	,968
Madde 7	3,653	2	,161
Madde 8	1,582	2	,453
Madde 9	,812	2	,666
Madde 10	5,330	2	,070
Madde 11	9,692	2	,008*
Madde 12	,476	2	,788
Madde 13	5,281	2	,071
Madde 14	,144	2	,931
Madde 15	,481	2	,786
Madde 16	,883	2	,643
Madde 17	6,741	2	,034*
Madde 18	1,271	2	,530
Madde 19	1,533	2	,465
Madde 20	,087	2	,957

Tablo 11'de görüldüğü gibi 2, 11 ve 17. maddeler ile anne çalışma durumu arasında bağımlılık ilişkisi 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Anlamlı ilişki saptanan maddelerden 2. maddede çalışmayan annelerin "*Öğretmenin önceliği çocuğuna bağımsızlığını kazandırmak olmalıdır"* beklentisinin karşılanma durumu %55.2 iken çalışan annelerin karşılanma durumu % 44.8'dir. Bu bulguya çalışmayan annelerin evde çocuklarına bağımsızlık kazandırma ile ilgili çabalarının okula kıyasla az olması, bu nedenle okulu yeterli bulmaları sebep olmuş olabilir. 11. Maddede çalışmayan annelerin "*Çocuğumun sınıf arkadaşlarının ailelerini de tanımalıyım*" beklentisinin karşılanma durumu %66.5 iken çalışan annelerin beklentisini karşılama durumu % 33.5'tir. Çalışmayan annelerin çoğunlukta olduğu sınıflarda öğretmenler, ailelerin okul dışında birlikte zaman geçirmelerine ilişkin daha az olanak yaratmış olabilir. 17. Maddede çalışmayan annelerin "*Okul, her iki ebeveynin de eğitime katılımını teşvik etmelidir*"

beklentisinin karşılanma durumu % 54.2 iken çalışan annelerin beklentisini karşılama durumu 45,8'dir. Çalışmayan annelerin babaların eğitime katılımları ile ilgili kaygıları ve istekleri çalışan annelere kıyasla daha fazla olabilir. Bu nedenle okulun çalışan ebeveyni de eğitime katma ile ilgili daha çok çaba sarf etmesini bekledikleri dusunulebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Ölçeği'nden elde edilen sonuçlar incelendiğinde; ebeveynlerin öğretmenle iletişim içinde olmayı ve çocuklarının yaşam becerilerini okul öncesi eğitimi sınıflarında pekiştirmelerini önemsedikleri bununla beraber karma yaş eğitimine ilişkin ön yargılarının olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle, öğretmenlere çocuğun gelişimi ile ilgili değerlendirmelerini sistemli ve düzenli bir şekilde ebeveyn görüşmeleri aracılığıyla yüz yüze yapmaları, çocukların yaşam becerilerinin pekiştirilmesi sürecinde aileyle işbirliği içinde çalışmaları önerilebilir. Ayrıca, karma yaş grubu eğitimin avantaj ve dezavantajları üzerine bilgi düzeylerinin arttırılmasına ilişkin çalışmalar düzenlenebilir. Ebeveynlerin düşük düzeyde beklentiye sahip oldukları maddenin ise "Çocuğumun farklı ailevi özelliklere (gelir düzeyi, etnik köken, dini tercih vb.) sahip çocuklarla eğitim görmelidir" (%55.4) olduğu saptanmıştır. Okul öncesi dönemin kişilik gelişiminde kritik bir dönem olmasından hareketle, çocukların bu dönemde farklılıklara karşı duyarlı ve saygılı bir tutum sergilemeyi öğrenmeleri gelecekteki yaşantılarında toplumsal ilişkilerinde etkisini gösterecektir. Bu nedenle, ebeveynlerin okul öncesi dönemde çocuklarına farklılıkları hissettikleri ve deneyimledikleri, olumlu bir tutum geliştirmeleri yönünde desteklendikleri bir ortamın gerekliliğine dair bilgilendirilmeleri önerilebilir. Bu anlamda farklılıklara saygı konulu aile eğitimi seminerleri düzenlenebilir.

Cinsiyet değişkeni ile ebeveynlerin beklentilere katılma durumu arasındaki bağımlılık ilişkisine dair sonuçlar incelendiğinde, kız çocuğu ebeveynlerin erkek çocuğu olan ebeveynlere kıyasla çocuğunun eğitim seviyesi daha yüksek öğretmenler tarafından eğitilmesini beklediği görülmüştür. Cinsiyetin bu madde üzerinde yarattığı sonuç görüşme vb. tekniklerden yararlanılarak derinlemesine incelenebilir.

Anne çalışma durumu değişkeni ile ebeveynlerin beklentilere katılma durumu arasındaki bağımlılık ilişkisine dair sonuçlar incelendiğinde; çalışmayan annelerin öğretmenin öğrenim durumunun üniversite olması gerektiği ile ilgili daha fazla beklenti içinde oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin sürekli olarak geliştirilip yenilenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bununla beraber, öğretmenler ebeveynlere

katıldıkları hizmet içi eğitimler ile ilgili genel bir bilgi verebilir. Çalışmayan annelerin beklentisi daha yüksek olmakla birlikte anneler genel olarak çocuğunun sınıfında yardımcı bir öğretmen bulunmasını istemektedirler; bu konuyla ilgili sınıfta yardımcı öğretmenin ya da destek personelin bulunmasına yönelik alınabilecek tedbir ve uygulamalarla eğitim kalitesi artırılabilir. Beklentisi daha yüksek olan çalışmayan anneler eğitim etkinliklerinin içinde daha fazla bulunmak istemekte ve çocuklarını daha fazla gözlemlemek istemektedirler. Çalışan anneleri de eğitim etkinliklerinin içine çekebilmek için planlı aile katılım çalışmaları yapılabilir. Öğretmen ebeveyn ilişkileri göz önünde tutularak uygun zamanlama planlanarak her annenin mutlaka birkaç kez sınıfa eğitsel değer taşıyan etkinliklerle gelmesi sağlanabilir. Çalışmayan ve çalışan annelerin beklentilerine uygun olarak aile eğitimleri planlanabilir ve nitelikli bir okul öncesi eğitimin bileşenleri ile ilgili bilgi verilebilir.

Öğrenim durumu değişkeni ile ebeveynlerin beklentilere katılma durumu arasındaki bağımlılık ilişkisine dair sonuçlar incelendiğinde, birbirine yakın oranlar olmasına rağmen eğitim seviyesi yükseldikçe ebeveynler çocuklarının daha fazla bağımsızlık kazanmalarını istemektedirler. Eğitim seviyesi yüksek ebeveynler okul dışı aktivitelere ve sosyal etkinliklere daha fazla önem vermektedirler. Öğrenim durumu ile ilişkide en çarpıcı oran "*Okulda çocuğumun sayı sayma, renkleri tanıma vb. becerilerinin gelişimine ; arkadaşlık kurma, işbirliği vb. becerilerinin gelişiminden daha fazla önem verilmelidir* " ifadesinde saptanmıştır. Buna göre öğrenim düzeyi ön lisans ve üzeri olan ebeveynlerin ifadeye katılma oranı % 38,7 iken lise ve altı öğrenim durumunda olan ebeveynlerin ifadeye katılma oranı % 61,3'tür. Burada çarpıcı bir oran dikkat çekmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe ebeveynler okul öncesi dönemde çocuğunun daha çok sosyalleşme ve arkadaşlık ilişkilerinin ön planda olmasını beklemektedir. Eğitim seviyesi lise ve altı olan ebeveynlerde eğitime geç kalınacağı ile ilgili kaygıların oluşmaması için öğretmenlerin sık sık toplantı ve seminerlerle çocuğun ilkokula hazırlanma sürecinin anlatılması sağlanabilir. Eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerinde okul öncesi eğitim kurumlarını sadece bir bakım veya oyun alanı olarak değil, gerektiğinde çocuğa bilişsel faaliyetlerin ve kazanımların verileceği eğitim ortamları olduklarına dair bilgiler verilmelidir.

Çocuğun doğum sırası ile ebeveynlerin beklentilere katılma durumu arasındaki bağımlılık ilişkisine dair sonuçlar incelendiğinde; ebeveyn beklentileri en küçük çocukta neredeyse anlamlı çıkan bütün maddelerde yükselmektedir. Tek çocuğu olan ebeveynler ile ilk çocuğu olan ebeveynlerin okulda beklentileri paralel seyrederken ortanca çocukta beklentiler çarpıcı şekilde düşmektedir. Ebeveynler, ortanca çocuklar doğduğunda ilk çocuklarına kıyasla daha tecrübelidir. Bu yüzden çocuk yetiştirme konusunda daha az

kaygılanmaktadırlar. Ayrıca anne-babaların ortanca çocuklara ilk çocuklarına yaklaştıklarından daha ılımlı yaklaşmaları, ortanca çocukların otoriteyle problem yaşama ihtimalini düşürebilir. Bundan dolayı ebeveynler ortanca çocuklarıyla ilgili beklentilerinde daha esnek olabilir. Ebeveynlerin ilk çocuklarına çok tavizkar davranmaları ve çocuğun zaman içerisinde disiplin ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda problemler yaşaması ebeveynin beklenti yükünü genellikle en küçük çocuğa yüklemesine sebep olmuş olabilir. Ailelerin çocuklarına eşit davranmaları ve beklentilerini bütün çocuklarına eşit yüklemeleri konusunda okullar zaman zaman ebeveyn görüşmeleri yapabilir. Okulun öğrencisinin ailenin kaçıncı çocuğu olduğu konusunda bilgisinin olmasının ve ebeveynin beklentilerini açık bir şekilde öğretmeniyle paylaşmalarının eğitimin kalitesini arttıracağı düşünülmektedir.

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılama Anketi'nden elde edilen sonuçlar incelendiğinde; öğretmenin dış görünüşünün ve fiziksel özelliklerinin karşılanma düzeyinin, öğretmenin üniversite mezunu olması beklentisinin karşılanma düzeyinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin ‘’öğretmeninin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir‘’ maddesine katılım oranının en yüksek çıkması sonucundan hareketle okul öncesi öğretmeninin eğitimin içeriğine verdiği önemle birlikte dış görünüşüne de önem vermesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarının çocuklarının bakımında yeterli düzeyde olduğunu ve beklentilerine karşılık verdiğini belirtmiştir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını sadece çocuklarının hijyenik bir ortamda öz bakımlarının gerçekleştirildiği bir yer olarak görmemeleri açısından kurum yetkilileri ve öğretmenler tarafından çocuklardaki dil gelişimi, sosyal duygusal, bilişsel ve psiko-motor gelişim alanlarının önemi konularında bilgilendirme çalışmaları (aile katılım çalışmaları, seminer, toplantı vb.) düzenlenebilir.

Sonuçlar genel olarak incelendiğinde; öğretmenin fiziksel özellikleri, mesleki yeterlilikleri, kurumun donanımı yönünde beklenti ve beklentilerin karşılanma düzeyine katılımların fazla olduğu görülmüştür fakat okul-aile işbirliği ve aile katılımı yönünden karşılanma düzeyinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu konuda ebeveynlerin sadece beklentilerinin kurum ve kurumun devamı niteliğinde olan ögelerden oluşmaması gerektiği, okul-aile işbirliğinin eğitimin en önemli tamamlayıcı unsuru olduğu, aile katılımlarının bu bağı güçlendireceği ve eğitimi ailenin de gözünde daha anlamlı hale getireceği çalışmalara yer verilebilir. Bu konuda Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formları hassasiyetle doldurtulup ihtiyaca uygun aile eğitimleri planlanabilir ve aile katılım çalışmalarına öncelikle istekli ailelerle başlanıp bütün ebeveynleri sınıf ortamına dahil edecek şekilde planlamalar yapılabilir.

Ebeveynlerin büyük çoğunluğu anasınıfının ilköğretim binasından farklı olması beklentisinin karşılandığını belirtmiştir. Ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarına çocuklarını gönderirken okul seçiminde okulun ilköğretim binasından bağımsız olmasının daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçtan hareketle; okul öncesi eğitimin imkanlar dahilinde bağımsız anaokullarında gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Sonuçlar ayrıca ebeveynlerin kurumda bir sağlık personelinin olması beklentisinin karşılamadığını göstermektedir. Bu nedenle okullarda sağlık hizmetleri konusunda sık sık gerekli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anne çalışma durumu değişkeni ile katılımcıların beklentilerinin karşılanma durumu anketindeki ifadelere katılma durumları arasındaki bağımlılık ilişkisi sonuçları incelendiğinde; anlamlı çıkan maddelerde çalışmayan annelerin beklentilerinin karşılanma durumunun çalışan annelere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışan anneler iş hayatının yoğunluğu nedeniyle çalışmayan anneler kadar okula zaman ayıramamaktadır. Bu nedenle okul ile olan iletişimleri diğer annelere oranla daha zayıf kalmaktadır. Çalışmayan anneler çocuğunun sınıf arkadaşlarının aileleri ile daha rahat bir araya gelebilmekte ve paylaşım yapabilmektedirler. Çocukların okul yaşantısı dışında da arkadaşlarıyla aynı ortamları paylaşması arkadaşlık ve güven duygularını pekiştirmektedir. Okulun planlayacağı sosyal etkinlikleri çalışan anneleri de düşünerek planlaması okul aile işbirliği açısından önem arz etmektedir. Bununla beraber, ailelerin beklentileri ve ihtiyaç duydukları durumlar göz önünde bulundurularak aile iletişim etkinliklerine daha sık yer verilebilir.

KAYNAKÇA

Achhpal, B. (2000). *A comparison of European American and Puerto Rican parents' beliefs and expectations concerning early intervention programs for preschool children*. Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut, USA

Aksaray Milli Eğitim Müdürlüğü Web Sitesi.18.08.2019 tarihinde https://aksaray.meb.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Akdağ, F. (2015). Çocukta beyin gelişimi ve erken müdahale. *Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*18.03.2020 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/88849 internet sayfasından erişilmiştir.

Aktan Acar E. (2017). *Erken çocukluk eğitimi*. Ankara:Nobel.

Aktaş Arnas , Y. (2002). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik tutumları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*10(10),1-13. 10 Kasım 2019 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4365/59704 internet sayfasından erişilmiştir.

Alisinanoğlu, F. (2012). Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri. B. Dinç (Ed.), *Okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmaları* (ss. 182). Ankara: Pegem Akademi.

Alp, S. & Taştan, N. (2011). *Türkiye'de ırk veya etnik köken temelinde ayrımcılığın izlenmesi raporu.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı ve Eğitim Reformu Girişimi (2016). Her çocuğa eşit fırsat: Türkiye'de erken çocukluk eğitiminin durumu ve öneriler.18/03/2020 tarihinde https://docplayer.biz.tr/23304751-Her-cocuga-esit-firsat-turkiye-de-erken-cocukluk-egitiminin-durumu-ve-oneriler.html adresinden erişilmiştir.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı (2015). Aile katılımı raporu. 21.03.2018 tarihinde http://www.acevokuloncesi.org/Ogrenme-Ortami/Aile-Katilimi adresinden erişilmiştir.

Aral, N., Kandır, A. & Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitim programı.* İstanbul: YaPa.

Aydınoğlu, B. A (2016). Çocuklarda bağımsızlık duygusu ve sorunluluk bilinci geliştirme, 10.09.2019tarihinde https://www.dbe.com.tr/Cocukvegenc/tr/news/cocuklarda-bagimsizlik-duygusu-ve-sorumluluk-bilinci-gelistirme/ adresinden erişilmiştir.

Ayhan, H. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi

Bayrak, S. (2017). Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 547-557.

Bekman, S. (1997). Okulöncesi egitim merkezlerinin etkili olabilmesinde niteligin önem. *M.Ü.Atatürk Egitim Fakültesi, Egitim Bilimleri Dergisi,* (9).

Bekman, S. & Gürlesel, F.C. (2005). Doğru başlangıç: *Türkiye'de okul öncesi eğitim.* İstanbul: Tüsiad.

Berger, E.H. (1991). Parent Involvement: Yesterday and Today. *The Elemantry School Journal,Special Issue:Educational Partnerships:Home-School Community* ,91(3),209-219. 02/01/2020 tarihinde http://www.jstor.org/stable/1001707'den sayfasından erişilmiştir.

Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2016). *Sosyal bilimler için istatistik.* Ankara: Pegem Akademi.

Canatan, K. (2018). *Eğitim felsefesi*. İstanbul: Beyan.

Ceylan, R. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi kurumu hakkındaki görüşleri: Tercih sebepleri, beklentileri ve memnuniyetleri . *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70),497-517.

Çakıroğlu, N. (2013). *Ebeveynlerin okul öncesi eğitim ile ilgili görüşleri ve bu eğitmden beklentileri (Devrek İlçesi Örneği).* Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çelik, N. & Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı*. Ankara: Anı.

Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergisi*, 2(2), 28-34.

Demiriz, S., Ulutaş, İ. & Karadağ, A. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*. Ankara: Anı.

Dockett, S. & Perry, B. (2004). Starting school: perspectives of Australian children,parents and educators. *Early Chilhood &Research, 2*(2) 171-189.

Eriş, F. (2006). Türkiye'de kadının statüsü ve yansımalar. *Gazi üniversitesi Endüstriyel Sanatlara Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19) , 40-52.

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme.* Ankara: Yelkentepe.

Güner Özbilenler, M. (2017). Ailelerin *okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri*.Yüksek Lisans Tezi , Yakındoğu Üniversitesi, Lefkoşe.

Güneysu, S. (2005). Erken Çocukluk Eğitimi Hizmetlerinde Kalite*: Üniversitelerin Rolü Toplantı Raporu*, 30.11.2019 tarihinde

https://www.acev.org/wpcontent/uploads/2017/11/okul_oncesi_egitimde_kalite_universitelerin_rolu_toplantisi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Haktanır G. (2015). *Okul öncesi eğitime giriş.* Ankara: Anı.

Haktanır G. (2007). Okul öncesi eğitime giriş. N. Kuru Turaşlı (Ed.), *Okul öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi* (ss. 8). Ankara: Anı.

Hohman, M. & Weikart, D.P. (2000). *Küçük çocukların eğitimi*.(S. Saltıel Kohen, Çev.).Hisar Eğitim Vakfi Yayınları,İstanbul.

Huston, A.C., Chang, Y.E., & Gennetian, L. (2002). Family and individual predictors of child care use by low-income families in different policy contexts. *Early Childhood Research Quarterly*, (17), 441-469.

National Asssociation for Young Children https://www.naeyc.org/our-work/families/10-naeyc-program-standards

Işık, H.(2007). Okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Işıktaş, S. (2017). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları.*İstanbul: Hiper.(1.Baskı)

İnci, M.A. (2014). *baba tutumlarının anasınıfı ve ilkokul 1.sınıfa devam eden çocuklarının sosyal beceri gelişimlerine etkisinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi,* 151. Temmuz, Ağustos, Eylül 2001 tarihinde

https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm sayfasından erişilmiştir.

Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, (151), 102-104.

Kırlıoğlu, K. & Elma, C. (2014). *Eğitim bilimlerine giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Laloumi-Vidali, E. (2006). Parental expectations of early childhood services for preschool children: The case of policy change in Greece. *International Journal of Early Years Education*, 6(1), 19-30.

Lane, K. L, Stanton, T. , Jamison, R. & Phillips, A. (2007). Teacher and Expectations of Prescsoolers'Behavior. *Social Skills Necessary for Succes*. Vanderbilt Universty, 86-97.

Milli Eğitim Bakanlığı (2016). Okul öncesi eğitim programı. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Okul%20%C3%96ncesi%20E%C4%9Fitim%20Program%C4%B1.pdf. 02/01/2020 tarihinde erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim rehberi (OBADER). 18.04.2020 tarihinde http://anaokulu.cu.edu.tr/__/file/OBADER_2013.pdf adresinden erişilmiştir.

Metin, N. & Arı, M. (1993,Haziran). *Anne-Babaların Anaokulundan Beklentiler* , 9.Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: YAPA Yayınları.

New, R. (1990). Excellent early education; a city in italy has it.*Young Children, 45(6), 4-10.*

Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları*: *Okul Öncesi Dönem.* İstanbul: Epsilon.

Özen, Ş. (2008). *okul öncesi eğitim ve aile: Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri (Kars İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.

Özgür, İ. N. (1973). Bugünün anaokulları. İstanbul: Takıloğlu.

Petrie, J. D., & Holloway, S. D. (2006). Mothers' representations of the role of parents and preschools in promoting children's development. *Early Childhood Research and Practice, 8(2)*.

Poyraz, H. & Dere Çiftçi H. (2011). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri.* Ankara: Anı.

Ratner, J. (2014). *Pedagojik inançlarım, günümüzde eğitim John Dewey* (T. Öztürk, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Saylan, N. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Anı.

Schweinhard, J. (2006). *The Highcsope aoproach:Evidence that participatory learning in early childhood contributes to human developmunt.In* Watt,N.FAyoub,C.C.&Bradly,R.H.&Puma,J.E.&Lebeuof,W.A.(*ed.),The crisis in youth mental health: critical issues and effective programs.Westport: Praeger Press*

Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitim alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (13), 218-225. 2 Aralık 2019 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue /2774/37158 sayfasından erişilmiştir.

Sevinç, M. (2005). *Erken çocuklukta gelişim ve yeni yaklaşımlar 2*. İstanbul: Morpa Kültür.

Sönmez, V. (2012). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Anı.

Sönmez, V. (2015). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı.

Susar Kırmızı F. & Duban N. (2017). *Eğitime ilişkin temel kavramlar.* Ankara: Anı.

Şahin, E. (2005). *Okul öncesi eğitimi: öğretmen adayları ve öğretmenleri için uygulama kılavuzu*. Ankara: Anı.

Şahin, B. K., Sak, R. & Şahin İ. T. (2013). 2.Cyprus İnternational Conference on Educational Research, (CY-ICER 2013). *Parents 'views about preschool education. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 89*(20113), 288-292.

Şimşek, Z. C., & İvrendi, A. (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29* (2), 240-254.

Topal, Ş., Erdem, E. & Dal, H. (2019). Okul öncesinde okul aile işbirliği. *Eğitişim Dergisi*,31(40). 01/10/2019 tarihinde http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-31-40/sayi-38-nisan-2013/600-okul-oncesinde-okul-aile-isbirligi sayfasından erişilmiştir.

Topçu Bilir, Z ve Sop, A. (2016). Okul öncesi dönemindeki çocukların aile ilişkileri ile çocuklarda görülen davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 20-43.

Uyanık Bolat, G. (2015). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Nobel Akademi.

Yeşil Dağlı, Ü. (2012). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden velilerin önem verdikleri kurum özellikleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2), 266-286.

Yaman, P. R. (2016). *Çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yönetiminden beklentileri ve yöneticilerin anne- baba beklentilerine yönelik algılarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi,İstanbul.

Yeşilyurt, C. (2011). *Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları.* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

EKLER

EK 1

Ölçek Kullanım İzni

Alıcı: aivrendi

Asiye Hocam Merhaba

Yüksek lisans öğrencim Nilperen Koçak'ın tezinde öğrenciniz Zeynep Ceren Yeşilyurt'un yüksek lisans tezinde geliştirdiğiniz Ebeveyn Okul Öncesi Eğitimi Beklenti Ölçeğini kullanmak istiyoruz. Tezin amacı; Aksaray ilindeki ebeveynlerin okul öncesi eğitimi konusunda beklentilerini, bu beklentilerin karşılanıp karşılanmadığını belirlemek ve bulgularımızı yönetici ve öğretmen görüşleriyle desteklemek.

Tezin başığını " Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitiminden Beklentilerinin ve Beklentilerinin Karşılanıp Karşılanmadığının Belirlenmesi- Aksaray ili Örneği " olarak belirledik.

Ölçeği kullanmamız konusunda destek olursanız çok seviniriz.

İyi çalışmalar dilerim

--
Assist. Prof. Dr. Gözde ERTÜRK
Aksaray University
Faculty of Education
Early Childhood Education Department

ASİYE İVRENDİ <aivrendi@pau.edu.tr> 9 Tem 2017 Paz 18:43

Alıcı: ben

Ölçeği kullanabilirsiniz Gözde Hanım.

ivi calısmalar

EK 2

Okul Öncesi Beklenti Ölçeği Maddelerine İlişkin Ki kare Analizleri

Tablo 1. Çocukların cinsiyetlerine göre Madde 3'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Kız	f	11	8	182
	%	5,5	4,0	90,5
Erkek	f	16	17	143
	%	9,1	9,7	81,3
Toplam	f	27	25	325
	%	7,2	6,6	86,2

χ^2=7.220, sd=2, p=0.027

Tablo 2. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 3'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	6	4	145
	%	24	16.7	45.7
Çalışmayan	f	19	20	172
	%	76	83.3	54.3
Toplam	f	25	24	317
	%	100	100	100

χ^2=11,426, sd=2, p=0.003

Tablo 3. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 4'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	10	17	128
	%	22,2	30,9	48,3
Çalışmayan	f	35	38	137
	%	77,8	69,1	51,7
Toplam	f	45	55	265
	%	100	100	100

χ^2=14,249, sd=2, p=0.001

Tablo 4. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 5'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	41	16	96
	%	42,7	66.7	39,2
Çalışmayan	f	55	8	149
	%	57,3	33,3	60,8
Toplam	f	96	24	245
	%	100	100	100

χ^2=6.815, sd=2, p=0.033

Tablo 5. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 7'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	31	37	87
	%	39,7	61,7	38
Çalışmayan	f	47	23	142
	%	60,3	38,3	62
Toplam	f	78	60	229
	%	100	100	100

χ^2=11,145, sd=2, p=0,004

Tablo 6. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 10'a ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	28	21	104
	%	56	58.3	37,7
Çalışmayan	f	22	15	172
	%	44	41,7	62,3
Toplam	f	50	36	276
	%	100	100	100

χ^2=10,051, sd=2, p=0,007

Tablo 7. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 13'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	54	9	94
	%	62,1	52,9	35,5
Çalışmayan	f	33	8	171
	%	37,9	47,1	64,5
Toplam	f	87	17	265
	%	100	100	100

χ^2=19.742, sd=2, p=0,000

Tablo 8. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 15'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Çalışan	f	4	7	146
	%	18.2	53,8	43,6
Çalışmayan	f	18	6	189
	%	81.8	46,2	56.4
Toplam	f	22	13	335
	%	100	100	100

χ^2=6.171, sd=2, p=0,046

Tablo 9. Katılımcının öğrenim durumuna göre Madde 1'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul	f	15	28	152
ve lise	%	62,5	70	49,7
Önlisans ve	f	9	12	154
lisans	%	37,5	30	50,3
Toplam	f	24	40	306
	%	100	100	100

χ^2=6,852, sd=2, p=0,033

Tablo 10. Katılımcının öğrenim durumuna göre Madde 2'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul	f	23	17	154
ve lise	%	85,2	70,8	48,6

Önlisans ve lisans	f	4	7	163
	%	14,8	29,2	51,4
Toplam	f	27	24	317
	%	100	100	100

χ^2=16,755, sd=2, p=,000

Tablo 11. Katılımcının öğrenim durumuna göre Madde 3'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul ve lise	f	20	17	155
	%	80	70,8	80,7
Önlisans ve lisans	f	5	7	163
	%	20	29,2	51,3
Toplam	f	25	24	318
	%	100	100	100

χ^2=12,608, sd=2, p=,002

Tablo 12. Katılımcının öğrenim durumuna göre Madde 4'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul ve lise	f	40	33	120
	%	88,9	58,9	45,3
Önlisans ve lisans	f	5	23	145
	%	11,1	41,1	54,7
Toplam	f	45	56	265
	%	100	100	100

χ^2=30,364, sd=2, p=,000

Tablo 13. Katılımcının öğrenim durumuna göre Madde 5'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul ve lise	f	61	8	125
	%	62,9	33,3	51,0
Önlisans ve lisans	f	36	16	120
	%	37,1	66,7	49
Toplam	f	97	24	245
	%	100	100	100

χ^2=7,918, sd=2, p=,019

Tablo 14. Katılımcının öğrenim durumuna Madde 13'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
İlkokul/ortaokul ve lise	f	25	6	163
	%	28,7	35,3	61,3
Önlisans ve lisans	f	62	11	103
	%	71,3	64,7	38,7
Toplam	f	87	17	266
	%	100	100	100

χ^2=29,935, sd=2, p=,000

Tablo 15. Çocuğun doğum sırasına göre Madde 3'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Tek	f	1	5	80
	%	4,2	20,8	25,2
En büyük	f	12	9	79
	%	50	37,5	24,9
Ortanca	f	2	3	14
	%	8,3	12,5	4,4
En küçük	f	9	7	144
	%	37,5	29,2	45,4
Toplam	f	24	24	317
	%	100	100	100

χ^2=15,228, sd=6, p=,019

Tablo 16. Çocuğun doğum sırasına göre Madde 4'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Tek	f	11	11	62
	%	25	20	23,4

En büyük	f	11	21	67
	%	25	38,2	25,3
Ortanca	f	4	6	9
	%	9,1	10,9	3,4
En küçük	f	18	17	127
	%	40,9	30,9	47,9
Toplam	f	44	55	265
	%	100	100	100

χ^2=12,654, sd=6, p=.049

Tablo 17. Çocuğun doğum sırasına göre Madde 15'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Tek	f	1	2	85
	%	4,8	15,4	25,3
En büyük	f	7	2	91
	%	33,3	15,4	27,1
Ortanca	f	1	3	15
	%	4,8	23,1	4,5
En küçük	f	12	6	145
	%	57,1	46,2	43,2
Toplam	f	21	13	336
	%	100	100	100

χ^2=14,206, sd=6, p=.027

Tablo 18. Çocuğun doğum sırasına göre Madde 16'ya ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Tek	f	3	5	78
	%	10,7	16,1	25,4
En büyük	f	14	6	78
	%	14,3	6,1	79,6
Ortanca	f	0	3	16
	%	0	9,7	5,2
En küçük	f	11	17	135
	%	39,3	54,8	44
Toplam	f	28	31	307
	%	100	100	100

χ^2=13,222, sd=6, p=.040

Okul Öncesi Ebeveyn Beklenti Karşılanma Anketi'ne İlişkin Ki kare Analizleri

Tablo 19. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 2'ye ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Karşılamama	Kararsızım	Karşılama
Çalışan	f	21	10	117
	%	37,5	25	44,8
Çalışmayan	f	35	30	144
	%	62,5	75	55,2
Toplam	f	56	40	261
	%	100	100	100

χ^2=6,047, sd=2, p=.049

Tablo 20. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 11'e ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Karşılamama	Kararsızım	Karşılama
Çalışan	f	49	44	55
	%	44,5	53,7	33,5
Çalışmayan	f	61	38	109
	%	55,5	46,3	66,5
Toplam	f	110	82	164
	%	100	100	100

χ^2=9,692, sd=2, p=.008

Tablo 21. Annelerin çalışma durumuna göre Madde 17'ye ilişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

		Karşılamama	Kararsızım	Karşılama
Çalışan	f	27	12	108
	%	37,5	26,1	45,8
Çalışmayan	f	45	34	128
	%	62,5	73,9	54,2
Toplam	f	72	46	236
	%	100	100	100

χ^2=6,741, sd=2, p=,034